

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy

Bc. Simona Hývlová

© 2023/2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Simona Hývlová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Hradec Králové

Název práce

Postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy

Název anglicky

The position of the mayor of the municipality from the point of view of the applicable legislation

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě rozboru platné právní úpravy provést vyhodnocení problematiky postavení starosty obce z pohledu jeho práv a povinností, svěřených pravomocí, odpovědnosti, odměňování starosty.

Získané teoretické poznatky budou aplikovány na vybrané subjekty, kde bude prováděn výzkum k ověřených teoretických poznatků v praxi. Získané poznatky budou vyhodnoceny a v závěru budou navržena opatření de lege ferenda.

Metodika

Shromáždění a prostudování literatury pro zpracování teoretické části zadané práce s využitím metody excerptce. Roztřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí. Získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data, využití metody analýzy. Vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce. Sumarizace výsledků, vlastní zjištění. Vyhodnocení, diskuze s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce, navrhnout opatření k odstranění případně zjištěných nedostatků ve zkoumané oblasti. Závěr – shrnutí získaných poznatků a zhodnocení využitelnosti v praxi.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

obec, odměňování, povinnost, rada, samospráva, starosta, volby, zastupitelstvo

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav; KOPŘIVA, Radek; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD. *Základy veřejné správy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.

KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-720-2

KOPECKÝ, M. – PRŮCHA, P. — HAVLAN P. — JANEČEK J. — BALOUNOVÁ J. Zákon o obcích – Komentář: Zákon o Sbirce právních předpisů územních samosprávných celků. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-302-9

MATULA, Miloš. *Proměny funkce veřejné správy*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0686-9.

Metodická příručka Ministerstva vnitra 12 k činnosti územních samosprávných celků, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(3).pdf

Metodická příručka Ministerstva vnitra 6.3 k činnosti územních samosprávných celků, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni_k_cinnosti_USC_c_6-3_sprava_obce_v_dobe_voleb_-_20220629%20(1).pdf

PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1

Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2022. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022.

444 otázek a odpovědí pro starosty obcí. Sdružení měst a obcí, 2020, dostupné

z <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/8403/e-444-otazek-a-odpovedi-pro-starosty-obci.pdf>

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 27. 6. 2023

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. března 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Janě Borské, Ph.D., vedoucí diplomové práce, za odborné konzultace a vedení v průběhu zpracování mé diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat starostům obcí Břehy, Choltice, Přelouč, Veselí a Statutárního města Pardubice – Městského obvodu Pardubice VI za ochotu při zodpovězení otázek při rozhovorech, které se staly podkladem pro zpracování diplomové práce.

Postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá postavením starosty obce z pohledu platné právní úpravy. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretická a vlastní. Diplomová práce začíná částí teoretickou, při níž je využívána analýza právních předpisů. Analýza zpracovává data o historickém kontextu právní úpravy územní samosprávy, objasňuje postavení obcí v České republice, její občany a v neposlední řadě orgány obce s obsáhleším zaměřením na starostu obce z pohledu jeho povinností, vyplývajících z různých právních předpisů, jeho postavení vůči ostatním orgánům obce, dále pak odpovědnost starosty a jeho odměňování. Závěrem teoretické části je zaměřena na přímou volbu starosty. Zpracování vlastní práce je započato kvantitativní metodou výzkumu za využití sběru druhotných statistických dat o volbách do zastupitelstva obcí, o starostech obcí, a to v rámci celé České republiky. V další fázi dochází k získávání faktů za využití empirické metody, tedy rozhovorů se starosty obcí. Získaná fakta jsou zpracována a následně vyhodnocena. Vyhodnocením dochází ke zjištění shody starostů na otázkách týkající jejich výkonu funkce. V závěru diplomové práce jsou zpracovány návrhy úpravy právních předpisů související s výkonem členů zastupitelstva.

Klíčová slova: obec, odměňování, odpovědnost, povinnost, rada, samospráva, starosta, volby, zastupitelstvo

The position of the mayor of the municipality from the point of view of the applicable legislation

Abstract

The diploma thesis deals with the position of the mayor of the municipality from the point of view of the applicable legislation. The work is divided into two parts - theoretical and own. The diploma thesis begins with the theoretical part, in which the analysis of legal regulations is used. The analysis processes data on the historical development of territorial self-government legislation, clarifies the position of municipalities in the Czech Republic, its citizens and, last but not least, the municipal authorities with a more comprehensive focus on the mayor of the municipality from the point of view of his duties arising from various legal regulations, his position vis-à-vis other municipal authorities, then the responsibility of the mayor and his remuneration. The conclusion of the theoretical part focuses on the direct election of the mayor. The processing of my own work is started with a quantitative research method using the collection of secondary statistical data on elections to municipal councils and mayors of municipalities throughout the Czech Republic. In the next phase, facts are obtained using the empirical method, i.e. interviews with mayors of municipalities. The obtained facts are processed and subsequently evaluated. The evaluation establishes the agreement of the mayors on issues related to their performance of the function. At the end of the diploma thesis, proposals for amending legal regulations related to the performance of council members are elaborated.

Keywords: municipality, remuneration, responsibility, duty, council, self-government, mayor, elections, council

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Veřejná správa.....	16
3.2 Vývoj právní úpravy územní samosprávy.....	17
3.3 Obec	20
3.3.1 Občané obce.....	20
3.3.2 Orgány obce.....	21
3.3.3 Volby do zastupitelstev obcí.....	25
3.4 Starosta obce	27
3.5 Úkoly starosty vyplývající z platných právních předpisů.....	30
3.5.1 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) 30	
3.5.2 Úkoly starosty vyplývající z volebních zákonů.....	32
3.5.3 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení... 34	
3.5.4 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.....	35
3.5.5 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon) 35	
3.6 Postavení starosty obce vůči ostatním orgánům obce.....	35
3.6.1 Postavení starosty obce vůči zastupitelstvu obce a radě obce	35
3.6.2 Postavení starosty obce vůči výborům a komisím zastupitelstva a rady obce 36	
3.6.3 Postavení starosty obce vůči obecnímu úřadu a jeho tajemníkovi	36
3.6.4 Výkon pravomocí rady obce starostou obce.....	37
3.6.5 Výkon pravomocí tajemníka obecního úřadu starostou obce.....	38
3.7 Odměňování starosty obce, ostatní náhrady.....	39
3.7.1 Odměňování starosty obce.....	39
3.7.2 Odchodné členů zastupitelstva obce	43
3.7.3 Ostatní nároky zastupitelů	43
3.8 Odpovědnost starosty obce	45
3.8.1 Občanskoprávní odpovědnost starosty	45
3.8.2 Pracovněprávní odpovědnost starosty	45
3.8.3 Trestněprávní odpovědnost starosty	47
3.9 Přímá volba starosty	49

4	Vlastní práce	51
4.1	Zastoupení starostů v obcích České republiky, volební účast voličů.....	51
4.2	Seznámení se zkoumanými subjekty.....	56
4.2.1	Obec Veselí.....	57
4.2.2	Obec Choltice.....	57
4.2.3	Obec Břehy	59
4.2.4	Obec Přelouč	60
4.2.5	Statutární město Pardubice - Městský obvod Pardubice VI	61
4.3	Základní informace o starostech vybraných obcí.....	62
4.4	Volební účast a kandidáti na starostu obce	63
4.5	Odměňování starostů obcí	68
4.5.1	Odměny starostů vybraných obcí.....	68
4.5.2	Dopad odměn na rozpočet vybraných obcí.....	70
4.5.3	Rozhovory se starosty vybraných obcí	70
5	Výsledky a diskuse	84
5.1	Vybrané obce k provedení výzkumu.....	84
5.1.1	Zhodnocení rozhovorů se starosty vybraných obcí.....	84
5.2	Navrhovaná opatření	87
6	Závěr.....	90
7	Seznam použitých zdrojů.....	93
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	98
8.1	Seznam obrázků	98
8.2	Seznam tabulek.....	98
8.3	Seznam použitých zkratk.....	98
9	Přílohy	99

1 Úvod

Územně samosprávný celek je společenství s právem na samosprávu. Základním územně samosprávným celkem je obec, která vykonává svou činnost v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) prostřednictvím orgánů obce – zastupitelstvem, radou obce, starostou a obecním úřadem.

Každé čtyři roky občané, kteří dosáhli věku osmnácti let a zároveň s trvalým bydlištěm v obci, přichází do volebních místností ve svém domovském volebním okrsku a volí svobodně a demokraticky zástupce do zastupitelstva obce. Po vyhlášení výsledků voleb Českým statistickým úřadem dosavadní starosta svolává ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce, kde členové zastupitelstva skládají slib a zpravidla dojde k volbě starosty, místostarosty a rady obce. Všichni kandidáti na jednotlivé funkce jsou zvoleni, pokud získají nadpoloviční většinu hlasů všech členů zastupitelstva.

Volba starosty je činností zastupitelstva obce, kterou zastupitelstvo obce nemůže svým usnesením delegovat na jiný orgán obce. Starosta je volen z řad členů zastupitelstva obce, a to buď volbou tajnou, nebo veřejnou volbou. Způsob volby si členové zastupitelstva obce určí hlasováním dopředu. Starosta obce je zvolen, pokud při hlasování získá nadpoloviční většinu všech členů zastupitelstva. Zastupitelstvo obce může svým usnesením určit, že funkce starosty bude funkcí uvolněnou nebo neuvolněnou.

Starosta obce stojí v čele obecního úřadu obce a je zástupcem samosprávy, který zastupuje obec navenek. Zároveň je členem zastupitelstva, který je nejbližší občanům a je pro ně nejlépe dosažitelný. Často se setkáváme s mylnou představou občanů, že si zvolili svého starostu, a proto právě on může ovlivnit nebo vyřešit spoustu záležitostí odehrávajících se nebo plánovaných v obci. Opak je ale pravdou. Přesto že je funkce starosty obce funkcí veřejnou a vykonává úkony ve prospěch občanů a obce, jeho pravomoci svěřené zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) jsou velmi omezené. Ve většině případů se řídí usneseními zastupitelstva obce, popřípadě rady obce. Zastupitelstvo obce či rada obce svými usneseními určují postup starosty obce vedoucí k rozvoji obce. Úkony, které by starosta obce provedl bez předchozího souhlasu zastupitelstva obce či rady obce, by byly neplatné.

Starostovi obce vyplývají rovněž z jeho funkce různé povinnosti upravené speciálními zákony, které jsou zaměřené např. na oblast volebního práva, vodního hospodářství, integrovaného záchranného systému a další.

Starosta (stejně jako ostatní členové zastupitelstva obce i rady obce) je povinen dodržovat veškeré povinnosti, které mu jakožto členovi voleného orgánu právnické osoby ukládá zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.¹

Stejně tak jako volba starosty obce je výhradní pravomocí zastupitelstva obce, starostu obce může odvolat z funkce opět pouze zastupitelstvo obce, a to bez udání konkrétního důvodu. K odvolání starosty obce dojde za předpokladu, že se na odvolání shodne nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Starosta obce může rovněž na svou funkci rezignovat.

Starosta i ostatní členové zastupitelstva obce jsou voleni na období čtyř let. Pravomoci starosty jsou značně omezené a odpovědnost naopak poměrně velká. Přesto je funkce starosty pro obec důležitá, mnohdy i klíčová, hlavně v malých obcích, kde starosta plní úkony vedoucí k uspokojení potřeb občanů nejen žijících v jeho obci.

¹ *Moderní obec*, dostupné z <https://moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>, staženo dne 23.10.2023

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě rozboru platné právní úpravy provést vyhodnocení problematiky postavení starosty obce z pohledu jeho práv a povinností, svěřených pravomocí, odpovědností a odměňování starosty. Praktická část ověří teoretické poznatky v praxi ve vybraných obcích rozdílné velikosti. Na základě provedeného výzkumu specifikovat rozdíly a následně případně navrhnout patření k eliminaci případných zjištění.

Pro naplnění stanoveného cíle bude práce rozčleněna na menší dílčí cíle:

1. Na základě rozboru platné právní úpravy provést vyhodnocení problematiky voleb, práv, povinností a pravomocí starosty obce v teoretické rovině ve vztahu k ostatním orgánům obce
2. Na základě rozboru platné právní úpravy provést vyhodnocení problematiky odpovědnosti starosty obce v rovině administrativně správní, trestně právní, občansko právní, pracovně právní
3. Na základě rozboru platné právní úpravy specifikovat možnosti odměňování starostů obcí jako uvolněných a neuvolněných funkcionářů
4. Na základě získaných teoretických poznatků zkoumat vybranou problematiku postavení starosty obce z pohledu jeho práv a povinností, svěřených pravomocí, odpovědností a odměňování starosty ve vybraných subjektech.
5. Na základě vyhodnocení provedeného výzkumu specifikovat problémy v postavení starosty obce, jako subjektu zastupujícího obec navenek s návrhem možných změn de lege ferenda.

2.2 Metodika

K dosažení stanoveného cíle byla práce rozdělena do dvou částí – teoretické a vlastní práce.

Postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy je téma zpracovávané diplomové práce. Při zpracování diplomové práce bude nejprve využito výzkumné metody – analýzy právních předpisů. Pro její realizaci dojde k výběru informací z knižního zpracování zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) s komentářem, odborné literatury zpracovávající problematiku obcí a se zaměřením na výkon funkce starosty obce, volební zákony a metodická doporučení Ministerstva vnitra k činnosti a odměňování obcí

a orgánů obce. Získané poznatky z odborné literatury a dostupných informací z webových stránek budou nashromážděny, prostudovány a následně v teoretické části diplomové práce rozříděny do navazujících podkapitol tak, aby byly postupně naplněny stanovené dílčí cíle. Odkazy na použité citace budou číslovány vzestupně a zaznamenávány formou poznámky pod čarou.

Teoretická část diplomové práce bude rozdělena do čtyř oblastí. Zahájena bude zpracováním informací o vývoji veřejné správy a právní úpravy územní samosprávy v České republice. Postupně bude diplomová práce zaměřena na zpracování obecných pojmů zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), s využitím odborné literatury sepsané různými autory. Obecnými pojmy se rozumí vymezení obce jako územně samosprávného celku a jeho volené orgány.

Nejpodstatnější, a tedy nejobsáhlejší, částí teoretické části diplomové práce bude zpracování problematiky postavení voleného orgánu obce – starosty obce. Funkce starosty obce bude zpracována do menších podkapitol z pohledu kandidatury do zastupitelstva obce a způsobu jeho volby.

Následně budou specifikovány úkoly starosty obce. Úkoly vyplývají především ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízeních), ale i jiných právních předpisů. Postupně budou zpracovány do menších podkapitol podle uvedeného členění.

Rovněž bude zkoumán vztah starosty obce k ostatním orgánům obce, tedy vůči zastupitelstvu, radě, výborům i komisím. Zároveň bude specifikována pozice starosty, který vykonává pravomoci rady nebo tajemníka obecního úřadu, v případě že v obci nejsou zřízeny. Následně budou zkoumány možnosti odměňování uvolněných i neuvolněných zastupitelů obce, a tedy i za výkon funkce starosty z pohledu právní úpravy platné do 31.12.2023 a od 1.1.2024. Starosta obce má své povinnosti a úkoly a s tím souvisí i jeho odpovědnost za své činy vyplývající z funkce starosty, které budou zpracovány v další části diplomové práce. V závěru bude možnost zkoumat návrh systému přímé volby starosty obce.

Ke zpracování vlastní práce budou využita data získaná z teoretické části diplomové práce.

Pro přehlednější zpracování bude vlastní práce rozdělena do na sebe navazujících kapitol, kde se autorka využije kvantitativní metodu výzkumu, tedy nejprve na získání a následné prostudování druhotných dostupných statistických dat o volbách do zastupitelstev obcí, o starostech obcí, a to v rámci celé České republiky.

V závěrečné části autorka uvede základní informace o vybraných obcích a jejich starostech. U zvolených obcí bude zároveň prozkoumán počet zaregistrovaných kandidátních listin, a které volební strany kandidátní listiny pro volby do místních zastupitelstev předložily k zaregistrování. V návaznosti na to bude prozkoumáno složení v zastupitelstvech vybraných obcí, a politickou příslušnost zvoleného starosty obce.

Následně dojde k získání prvotních dat pro výzkum, a to s využitím kvalitativního výzkumu, konkrétně empirickou metodou – rozhovor. Rozhovory budou provedeny formou polo strukturovaných rozhovorů se starosty vybraných obcí Pardubického kraje, při kterých budou prodiskutovány a ověřeny získané informace v teoretické části diplomové práce. Otázky budou starostům vybraných obcí zaslány předem elektronicky a budou formulovány podle stanovených dílčích cílů se zaměřením na vykonávané činnosti v obci, povinnosti a odpovědnost starosty obce.

Výzkum bude zahájen prostudováním webových stránek vybraných obcí, druhým krokem bude provedení výzkumu v praxi přímo v kontaktu se starosty obcí. V závěru práce v rámci vyhodnocení provedeného výzkumu budou navržena opatření de lege ferenda.

3 Teoretická východiska

Veřejná správa v České republice je vykonávána státem (státní správa) a územně příslušnými samosprávnými územními celky (samospráva – obce a kraje).² Starosta jako představitel územního samosprávného celku, zastupuje obec navenek. Starostu společně s místostarosty volí do funkce zastupitelstvo ze svých řád a starosta se jim po svém zvolení také zodpovídá.³ Starosta zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a následně plní usnesení přijatá zastupitelstvem (např. podepisuje smlouvy, jejichž uzavření zastupitelstvo schválilo. Starosta má více pravomocí v obcích, kde není rada volena. V obcích, kde není tajemník obecního úřadu, jednak zabezpečuje výkon přenesené působnosti, jednak plní úkoly zaměstnavatele.⁴

Postavení starosty lze velmi vzdáleně přirovnat ke statutárnímu orgánu právnické osoby, což však vůbec neznamená, že má pravomoc samostatně rozhodovat o záležitostech patřících do samosprávy obce.

Starosta, místostarosta (popř. místostarostové), tajemník obecního úřadu (je-li tato funkce zřízena) a zaměstnanci úřadu zařazení do obecního úřadu tvoří obecní úřad. V čele obecního úřadu je starosta.⁵

3.1 Veřejná správa

Veřejnou správu lze obvykle definovat ze dvou hledisek – institucionální hledisko a veřejnou správu jako správní činnost. Institucionální hledisko veřejnou správu chápe jako souhrn institucí vykonávající správní činnost ve veřejném zájmu. Pokud hovoříme o veřejné správě jako správní činnosti, hovoříme o záměrné činnosti ve veřejném zájmu, tj. vydávání správní aktů, spravování, službě, dozoru.

Samosprávné územní celky, ať již regionální (kraje) či lokální (obce), disponují některými základními znaky. Především jsou samostatné a jsou rovnoprávné se subjekty stejného řádu. Reprezentují skupinový zájem, klíčový význam mají samosprávné orgány,

² Regionální informační servis, dostupné z <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/verejna-sprava>, staženo dne 7.3.2024

³ Rok v obci, dostupné z <https://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/38-starosta-obce/>, staženo dne 7.3.2024

⁴ Poradnaproobce.cz, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/organy-obce-pravomoci/starosta-mistostarostove>, staženo dne 7.3.2024

⁵ Základní principy fungování obce a jejích orgánů, dostupné z <http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/b1fb85e1-199c-4d77-9329-68fa9467ee26.pdf>, staženo dne 8.3.2024

jež jsou tvořeny zdola demokratickým procesem. Samosprávné územní celky mají vlastní ekonomickou základnu a jsou vázány právním řádem státu.

Ve vztahu k právu se postavení veřejné správy výrazně liší od postavení občana.⁶ Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.⁷ Oproti tomu veřejná správa se řídí dle Ústavy České republiky takto: Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.⁸

3.2 Vývoj právní úpravy územní samosprávy

Vznik územní samosprávy na našem území souvisel s rozpadem feudálního absolutismu a s nástupem konstituční monarchie. Předpokladem bylo zrušení poddanství a roboty. Zvláštní postavení zaujímal tzv. královská města, u kterých můžeme v jejich historickém vývoji nalézt některé prvky samosprávy. Jménem krále vykonával správu měst zpravidla nejvyšší podkomoří. Základem městské správy byla městská rada tvořená radními.

Historie obecní samosprávy začala v českých zemích v revolučním roce 1848. Prvá petice občanů, shromážděných ve Svatováclavských lázních v Praze 11. března 1848, mj. obsahovala požadavek na zavedení obecní samosprávy.

První ústavní listina habsburských zemí, tzv. Pillersdorfova ústava z roku 1848 uváděla, že „obecní zřízení je třeba upravit podle zásady, aby v nich byly zastoupeny všechny zájmy obce a jejich členů“. Ústavodárným sněmem byl vypracován tzv. návrh ústavy kroměřížské, který se věnuje obcím podstatně podrobněji. Kroměřížský návrh nevstoupil v platnost.

Základem právní úpravy obcí se stal prozatímní obecní zákon z roku 1849. V čele jeho uvozovacího patentu se objevila pověstná zásada: „Základem svobodného státu je svobodná obec“.⁹ Došlo k rozdělení působnosti obce na tzv. přirozenou a přenesenou. Orgány místních

⁶ ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Veřejná správa. České Budějovice, 2022, 142s. ISBN 978-80-7394-954-9*

⁷ Čl. 2 odst. 4 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 1, ze dne 28. prosince 1992, na str. 3 – 16, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 25.5.2023

⁸ Čl. 2 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 1, ze dne 28. prosince 1992, na str. 3 – 16, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 25.5.2023

⁹ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

obcí tvořily obecní výbor a obecní představenstvo. Představenstvo bylo tvořeno purkmistrem a alespoň dvěma obecními radními, které si výbor volil ze svého středu. Tyto orgány byly voleny na tři léta.¹⁰

Silvestrovským patentem z 31. prosince 1851 byl zákon zrušen, avšak byla např. potvrzena rovnost všech občanů před zákony.

Císařským patentem z roku 1859 byl vydán říšský zákon obecní, který však s výjimkou ustanovení o právu domovském nenabyl účinnosti. Na základě kompetenčního rozdělení byl vydán rámcový říšský zákon obecní pro země předlitavské a dále zemské zákony obecní (obecní zřízení) pro jednotlivé země. Jednotlivé zemské zákony o obecním zřízení byly vzájemně velmi podobné, během své platnosti byly vícekrát novelizovány.¹¹ Správa obce byla svěřena do rukou obecního výboru (postupem času se označení změnilo na obecní zastupitelstvo) a obecního představenstva. Představenstvo se skládalo z obecního starosty a nejméně dvou radních. Členové obecního výboru svou funkci vykonávali zdarma. Jediný, kdo mohl dostávat odměnu, byl starosta. Starosta a ostatní členové představenstva byli voleni obecním výborem. Starosta zastupoval obec navenek a byli mu podřízeni zaměstnanci obce. Starosta předsedal schůzím obecního výboru. Hlasoval pouze při volbách a jmenování úředníků, jinak pouze při rovnosti hlasů.¹²

Se vznikem československého státu zůstal v historických zemích v platnosti říšský rámcový zákon obecní následná zemská obecní zřízení. Pro legislativní činnost v první republice bylo důležité ustanovení § 7 odst. 1 Ústavní listiny Československé republiky.¹³ Pravděpodobně nejdůležitější novela obecního zákona byla provedena zákonem č. 76/1919 Sb. z. a n. Novela upravovala názvy jednotlivých obecních orgánů, ale i zpřesňovala jejich vzájemné vztahy a postavení jejich členů. Ustanovení § 1 novely k obecnímu zřízení bylo nově zavedeno označení obecní zastupitelstvo, obecní rada, starosta a komise.

¹⁰ ŠVORBA, Jakub, Postavení starosty v systému orgánů obce, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018, dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/103132/120317670.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, staženo dne 15.10.2023

¹¹ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

¹² ŠVORBA, Jakub, Postavení starosty v systému orgánů obce, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018, dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/103132/120317670.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, staženo dne 15.10.2023

¹³ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

Přestože se již v osmdesátých letech na úrovni tehdejších oficiálních míst připravovaly návrhy na reformu místní správy, k zásadním změnám došlo až po změnách zahájených v listopadu 1989. Ústavněprávním základem reformy místní správy se stal ústavní zákon Federálního shromáždění č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů. Tímto ústavním zákonem byla mj. změněna hlava sedmá Ústavy, která dále nesla název „Místní samospráva“. Nově přijatá hlava sedmá Ústavy obsahovala jen dva články, které se týkaly pouze postavení obcí.¹⁴ Obec byla charakterizována jako samosprávné společenství občanů, dále byla prohlášena za právnickou osobu s vlastním majetkem, s nímž samostatně hospodaří. Vedla se diskuse o zavedení přímé volby starosty. Přímou volený starosta měl stát mimo politickou soutěž a být spíše rozhodcem než účastníkem. Nutno dodat, že tato otázka je stále aktuální.¹⁵ Základními zákony, které v návaznosti na celostátní ústavní úpravu realizovaly reformu místní správy, byly především:

- Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích
- Zákon č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze

V souvislosti se zánikem československé federace a se vznikem samostatné České republiky jsou s účinností od 1. ledna 1993 ústavní základy územní samosprávy obsaženy v ústavním zákoně ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky.

S účinností od 1. ledna 2000 bylo vytvořeno celkem čtrnáct vyšších územně samosprávných celků, které byly vymezeny územím příslušných okresů. V souvislosti s vytvořením krajského stupně samosprávy byly v roce 2000 přijaty i další zákony realizující reformu veřejné správy. Jednalo se především o:

- Zákon č. 128/2002 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech

¹⁴ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

¹⁵ ŠVORBA, Jakub, *Postavení starosty v systému orgánů obce*, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018, dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/103132/120317670.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, staženo dne 15.10.2023

Zákony týkající se územních samosprávných celků byly výrazně novelizovány i v souvislosti se zánikem činnosti okresních úřadů k 31. prosinci 2002.¹⁶

3.3 Obec

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Pro obce jako veřejnoprávní korporace je příznačné, že

- jde o společenství občanů vymezeného území,
- mohou mít vlastní majetek,
- hospodaří podle vlastního rozpočtu.

Obec je právnickou osobou, a to právnickou osobou veřejného práva. Obce nebyly zřizovány jako obchodní korporace primárně za účelem tvorby zisku, ale představují společenství osob žijících na určitém území, která mají při své činnosti, v mezích svých možností dbát o rozvoj tohoto území a potřeby svých občanů. Zajišťování místních záležitostí v zájmu obce a občanů obce tvoří základ samostatné působnosti obcí.

Obecní zřízení provádí vyčlenění zvláštních druhů některých obcí. Podle současné právní úpravy lze rozlišovat tyto druhy obcí:

- obec „základní“, tedy obec, která není městem ani městysem,
- městys,
- město,
- statutární město,
- hlavní město Praha.

3.3.1 Občané obce

Osobní základ obcí jako územních společenství občanů s právem na samosprávu tvoří občané obce. Jsou jimi fyzické osoby, které mají státní občanství České republiky a jsou v obci hlášeny k trvalému pobytu.

Občané obce, kteří dosáhli věku osmnácti let, mají právo:

- a) volit do zastupitelstva obce a být voleni do zastupitelstva obce za podmínek stanovených zvláštním zákonem,

¹⁶ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

- b) hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem,
- c) vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem,
- d) vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok,
- e) požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce,
- f) podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

Oprávnění uvedená pod písm. c) až g) má i fyzická osoba, která dosáhla věku osmnácti let a vlastní na území obce nemovitost.

Oprávnění uvedené výše má i fyzická osoba, která dosáhla věku osmnácti let, je cizím státním občanem a je v obci hlášena k trvalému pobytu, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.

3.3.2 Orgány obce

Zastupitelstvo obce je kolektivním orgánem složeným z členů volených v přímých volbách občany obce. Zákon neurčuje přesný počet členů, kolik by mělo obecní zastupitelstvo mít, ale upravuje pouze minimální a maximální počet členů v závislosti na počtu obyvatel.¹⁷

¹⁷ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

Tabulka 1 Hranice počtů členů zastupitelstva obce:

Počty obyvatel	Počty členů zastupitelstva
do 500	5 až 15
nad 500 do 3000	7 až 15
nad 3000 do 10000	11 až 25
nad 10000 do 50000	15 až 35
nad 50000 do 150000	25 až 45
nad 150000	35 až 55

Zdroj: KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbirce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

Jednání zastupitelstva jsou veřejná, stejně platí, že je povinností obce je vždy předem zveřejňovat program jednání zastupitelstva a občané mají právo nahlížet do usnesení a zápisů z jednání, obec je povinna informovat občany o činnosti orgánů obce (zpravidla na jednání zastupitelstva), v daných souvislostech zákon ukládá zastupitelstvu jmenovitou a striktně termínovanou povinnost oznámit počet členů zastupitelstva, který má být ve vyhlášených volbách zvolen. Zákon pro toto oznámení stanoví lhůtu do dvou dnů od rozhodnutí zastupitelstva v dané věci a ukládá tuto informaci oznámit jednak na úřední desce vždy předmětného úřadu a jednak současně také způsobem v místě obvyklým.¹⁸ Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením. Ke zvolení dojde ukončením hlasování.¹⁹ Nevzniká tak až složením slibu, nebo předáním osvědčení o zvolení. Odmítnutím slibu či složením slibu člena zastupitelstva může mandát zaniknout. Mandát rovněž zaniká:

- rezignací člena zastupitelstva,
- jeho úmrtím,
- dnem voleb do zastupitelstva obce, či třeba sloučením obcí,

¹⁸ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbirce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

¹⁹ ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Veřejná správa. České Budějovice, 2022, 142s. ISBN 978-80-7394-954-9*

- vyslovením zastupitelstvem z důvodu pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byl člen zastupitelstva odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ztráty volitelnosti, nebo z důvodu trvajících neslučitelností funkcí.²⁰

Člen zastupitelstva obce vykonává svůj mandát osobně a není přitom vázán žádnými příkazy.

Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejich zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila.²¹

Funkce člena zastupitelstva je zákonem koncipována jako veřejná funkce a výkon funkce se považuje za výkon veřejné funkce. Zákon v souvislosti s výkonem funkce členů zastupitelstva obce rozlišuje mezi tzv. uvolněnými členy zastupitelstva obce a neuvolněnými členy zastupitelstva obce. Uvolněnými členy zastupitelstva obce se rozumí osoby, které byly zvoleny do funkcí, pro jejichž výkon zastupitelstvo stanoví, že mají být uvolněny z jejich předchozích zaměstnání. Tito členové zastupitelstva potom zpravidla také po dobu výkonu funkce člena zastupitelstva svá dosavadní zaměstnání nevykonávají. Neuvolněný člen zastupitelstva může za určitých okolností pro výkon své funkce potřebovat, aby mu zaměstnavatel poskytl pracovní volno. Z důvodu výkonu veřejné funkce poskytne pracovní volno v rozsahu nejvýše dvaceti pracovních dnů (směn) v kalendářním roce.²²

Zastupitelstvo obce může kdykoliv v průběhu funkčního období změnit charakter funkce (z uvolněné na neuvolněnou a naopak), a to bez ohledu na to, zda je funkce obsazená či neobsazená.²³

Rada obce je výkonným orgánem obce, především k výkonu samostatné působnosti. Postavení a složení rady obce se odvíjí od zastupitelstva obce, jemu je rada obce také ze své činnosti odpovědná. Rada obce se skládá výhradně ze členů zastupitelstva dané obce

²⁰ *Poradna pro obce*, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/vznik-a-zanik-mandatu>

²¹ ČMEJREK, Jaroslav, ČOPIK, Jan, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Veřejná správa. České Budějovice, 2022, 142s. ISBN 978-80-7394-954-9*

²² KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

²³ Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva, Ministerstvo vnitra ČR, ISBN: 978-80-7616-028-6, dostupné z: [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20(1).pdf), staženo dne 16.6.2023

a daným zastupitelstvem je také volena. V čele rady stojí starosta a dále je členem rady vždy místostarosta. Je-li v obci zvoleno více místostarostů, jsou členy rady všichni místostarostové. Pokud by byl starosta nebo místostarosta v průběhu funkčního období odvolán nebo se této funkce vzdal, přestává být členem rady obce.

Počet členů rady obce je zákonem limitován v rozmezí 5 – 11 členů a stanoví se vždy s ohledem na počet členů zastupitelstva. Jeho konkrétní stanovení přísluší zastupitelstvu obce, a to vždy na začátku funkčního období rady. Počet členů rady obce může reálně poklesnout zejména ve spojení s rezignací člena rady obce na tuto funkci, popř. ve spojení s rezignací na funkci člena zastupitelstva obce, s jeho přestěhováním do jiné obce, popř. s jeho úmrtím. V takovém případě je třeba, aby byl na uvolněné místo člena rady obce, a to vždy na nejbližším zasedání zastupitelstva obce „doplněn“ nový člen rady.

Zasedání rady obce jsou neveřejná, rada obce se schází podle potřeby, usnází se většinou svých členů.²⁴

Rada obce je v obecním zřízení charakterizována jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti obce. V přenesené působnosti přísluší radě rozhodovat výjimečně, jen stanoví-li tak zákon – příkladem je vydávání nařízení obce.²⁵

Pravomoci rady obce taxativně vymezuje § 102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Rada může zřizovat jako své iniciativní a poradní orgány komise. Zákon nestanoví pravidla o složení komisí. Komise se usnází většinou hlasů všech svých členů. Komise je ze své činnosti odpovědná radě, ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi.²⁶

Starosta obce čelným představitelem a monokratickým orgánem obce, volený zastupitelstvem obce z řad jeho členů. K základnímu poslání starosty patří reprezentovat a zastupovat obec navenek a plnit další úkoly stanovené zákonem. Ze své činnosti je starosta odpovědný zastupitelstvu obce. Starostovi přísluší jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu. Starostu zastupuje místostarosta. Místostarosta je představitel obce, který je obdobně jako starosta, volen zastupitelstvem obce, přičemž zastupitelstvo může zvolit

²⁴ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

²⁵ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

²⁶ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

více místostarostů a svěřit jim zabezpečování konkrétních úkolů v samostatné působnosti. Místostarosta může namísto starosty společně s ověřovateli podepisovat zápisy a usnesení z jednání zastupitelstva.²⁷

Obecní úřad je personálně tvořen starostou, zástupcem starosty, tajemníkem obecního úřadu (je-li tato funkce zřízena) a dalšími zaměstnanci obce zařazených do obecního úřadu. Starosta je v rámci obecního úřadu nadřazen všem osobám, které obecní úřad tvoří. Rada může zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení, které jsou organizačními jednotkami v rámci obecního úřadu.

Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V přenesené působnosti náleží v zásadě veškerý výkon státní správy, který náleží orgánům obce, s výjimkou věcí, které jsou výslovně svěřeny do působnosti jiných orgánů obce.

V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu. Tajemníka obecního úřadu jmenuje a odvolává starosta, a to se souhlasem ředitele krajského úřadu. Tajemník je zaměstnancem obecního úřadu (což např. vylučuje, aby byl členem zastupitelstva obce). Rozsah úkolů tajemníka obecního úřadu taxativně vymezuje § 110 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Jsou jimi např.:

- zajišťuje výkon přenesené působnosti s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce,
- plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou,
- plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazených do obecního úřadu,
- stanoví podle zvláštních právních předpisů platy všem zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu.

Tajemník se zúčastňuje s hlasem poradním zasedání zastupitelstva a schůzí rady.

3.3.3 Volby do zastupitelstev obcí

Podle termínu konání voleb lze rozlišovat tyto druhy voleb do zastupitelstev obcí:

- řádné volby,

²⁷ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

- dodatečné volby,
- opakované volby a opakované hlasování,
- nové volby.

Řádné volby – konají se ve všech obcích v tytéž dny (ve dvou hlasovacích dnech, jimiž jsou pátek a sobota, v zákonem určeném čase. Volby vyhláší prezident republiky nejpozději devadesát dnů před jejich konáním. Vyhlášení se uveřejňuje ve Sbírce zákonů.

Dodatečné volby – nekonají-li se „řádné“ volby z důvodu nedostatečného počtu kandidátů, vyhlásí ministr vnitra do třiceti dnů po vyhlášení celkových výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisi dodatečné volby.

Opakované volby a opakované hlasování – nedošlo-li ke zvolení zastupitelstva obce z důvodu, že soud shledal oprávněným návrh na neplatnost hlasování nebo na neplatnost voleb, vyhlásí opakované volby nebo opakované hlasování ministr vnitra do třiceti dnů poté, kdy mu bylo oznámeno příslušné usnesení soudu.

Nové volby – konají se, jestliže se počet členů zastupitelstva sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci.

Dodatečné volby, opakované volby a opakované hlasování a nové volby se konají pouze v jednom hlasovacím dni.

Právo volit do zastupitelstva obce má:

- občan obce, za předpokladu, že jde o státního občana České republiky, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, dosáhl věku nejméně osmnácti let a je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu,
- státní občan jiného státu, za stejné podmínky věku, je-li přihlášen v obci k trvalému pobytu a jemuž přiznává právo volit mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv.

Právo být volen členem zastupitelstva má každý volič, který má právo volit do příslušného zastupitelstva, u kterého není překážka výkonu volebního práva z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva.²⁸

²⁸ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

3.4 Starosta obce

V demokratickém státě neexistuje povolání, které by někoho předurčovalo k politice. Dobrým starostou se může stát vysokoškolský profesor, ale i zemědělec, pošťák nebo řidič. Lidé se domnívají, že některé profese předurčují kandidáty k tomu, že budou schopnými starosty. Nejčastěji vidí ideál v lékařích, právnících či učitelích. Praxe ale ukazuje, že tomu tak není. Neexistuje obor, který by komukoliv zajistil, aby se z něho stal dobrý starosta. Jistou výhodou oproti jiným profesím mají politologové, ekonomové či právníci, protože ti vědí, co je ve funkci čeká a na co se mají připravit, ostatní musí znalosti získat samostudiem.

Stát se starostou je pro většinu kandidátů novou zkušeností. Starosta musí obstát především u svých voličů, musí je přesvědčit, že jejich jménem řídí obec jako řádný hospodář s vizí dalšího úspěšného rozvoje obce či města, které spravuje. Musí být schopným politikem, ale zároveň dobrým a neúplatným úředníkem.

Starosta malé obce musí mít větší důvěru voličů než starosta velkého města. Jsou více viditelné jeho přešlapy a omyly a díky tomu, nedisponuje byrokratickým aparátem svého úřadu, musí být flexibilnějším a schopnějším zvládat náročné úkoly, které vyplývají ze složité legislativy.²⁹

V českém komunálním politickém systému neexistuje žádné generální právo vítěze volebního klání k obsazení postu starosty obce.³⁰

Starosta jako orgán obce volí zastupitelstvo z řad svých členů. Starosta musí být nadto rovněž občanem České republiky. Jeho postavení není vymezeno, a tedy ani blíže upraveno v Ústavě, jeho základní úprava je tak provedena přímo v zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).³¹

Volba starosty probíhá formou usnesení. V souladu s ustanovením § 87 zákona o obcích je k platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Podmínkou volby starosty obce je stejně jako v případě jakéhokoli usnesení zastupitelstva obce, že musí proběhnout na veřejném zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce může samo rozhodnout, zda toto hlasování proběhne

²⁹ KOLÍNSKÝ deník.cz, dostupné z https://kolinsky.denik.cz/zpravy_region/neexistuje-obor-ktery-by-predurcoval-dobreho-starostu-rika-politolog-srb-20180906.html, staženo dne 8.10.2023

³⁰ BALÍK, Stanislav, *KOMUNÁLNÍ POLITIKA Obce, aktéři a cíle místní politiky*, Praha, Grada Publishing, a.s., 2009, 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4

³¹ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, *Wolters Kluwer. Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9*

aklamačně, tj. zdvihnutím ruky, jmenovitě s vyjádřením pro-proti-zdržuji se, nebo tajně s použitím hlasovacích lístků.

Kandidáta na funkci starosty obce může během projednávání bodu – volba starosty obce navrhnout po výzvě předsedajícího k podání návrhu kterýkoliv ze členů zastupitelstva obce.³²

Dnem voleb do zastupitelstva obce zaniká mandát všem stávajícím členům zastupitelstva obce. V období ode dne konání voleb do zastupitelstva do zvolení nového starosty, případně místostarosty a rady obce, zajišťují správu obce dosavadní starosta, místostarosta a rada obce.

Dosavadní starosta, místostarosta i rada obce ode dne voleb do zastupitelstva obce v souladu s § 107 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), vykonávají i nadále své povinnosti a to bez jakéhokoli omezení. Na výkon svých povinností nemohou „rezignovat“ a stejně tak nemohou být nově zvoleným zastupitelstvem obce „odvoláni“.

Dosavadní starosta přestává vykonávat pravomoci starosty obce okamžikem zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty.

V praxi se však mohou vyskytnout situace, v nichž při ustavujícím zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce nedojde k zvolení nových obecních orgánů.

Může nastat situace:

- není zvolen ani starosta ani místostarosta - své úkoly i nadále vykonávají dosavadní starosta a dosavadní místostarosta.
- je zvolen starosta, ale není zvolen místostarosta - dosavadní starosta i dosavadní místostarosta okamžikem zvolení nového starosty přestávají vykonávat své pravomoci. Obec je spravována pouze novým starostou až do zvolení nového místostarosty na některém dalším zasedání zastupitelstva obce.
- není zvolen starosta, ale je zvolen pouze místostarosta – dosavadní starosta i dosavadní místostarosta přestávají okamžikem zvolení nového místostarosty vykonávat své pravomoci. Obec bude v takovém případě

³² Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu, Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, ISBN 978-80-87544-36-5, dostupné z [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(1).pdf), staženo 16.6.2023

spravována pouze novým místostarostou. Nový místostarosta bude vykonávat v plném rozsahu pravomoci starosty.³³

Starosta zastupuje obec navenek, není však tzv. statutárním orgánem obce. Vykonává v obci podobnou funkci jako jednatel společnosti v obchodní společnosti, ovšem takovými právy, jakými disponují statutární orgány v obchodní společnosti, starosta nedisponuje. Je závislý na zastupitelstvu obce, případně na radě obce, která vždy schvaluje jím provedené úkony. Pokud by starosta provedl úkon bez předchozího schválení jedním z těchto orgánů, šlo by následně v jejich případě o absolutní neplatnost, která znamená, že toto jednání by bylo neplatné od začátku, aniž by se této neplatnosti někdo dovolával.³⁴

Starosta obce má při přípravě, tvorbě a realizaci programu rozvoje obce nezastupitelnou úlohu – obzvláště v malých obcích s malým nebo žádným úřednickým aparátem. Je iniciátorem akce, moderátorem celého procesu, spolutvůrcem a obhájcem před občany, před obecním zastupitelstvem. Pro úspěch procesu plánování rozvoje obce je tedy naprosto nezbytné, aby byl starosta o smyslu, očekávaných výstupech a procesu tvorby programu přesvědčen. Teprve pak může pozitivně působit na své okolí.³⁵

Starosta obce může být ze své funkce odvolán či může na svou funkci rezignovat.

Zákon o obcích neupravuje způsob rezignace na funkci starosty. Rezignaci je tak možno učinit jak písemnou formou, přičemž k zániku funkce dochází dnem, kdy je tato písemnost doručena obecnímu úřadu nebo místostarostovi obce, přičemž tato by vždy měla být zaevidována ve spisové službě, tak i osobně např. na zasedání zastupitelstva obce prohlášením, přičemž je vhodné, aby o této skutečnosti byl učiněn záznam v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce, např. formulací, že zastupitelstvo bere tuto skutečnost na vědomí. Vzdá-li se starosta obce své funkce, zůstává i nadále řadovým členem zastupitelstva obce.

Oprávnění k odvolání starosty ze své funkce má, stejně jako k jeho volbě, zastupitelstvo obce, a to za zcela stejných podmínek jako při volbě starosty, tedy usnesením, pro něž se vyslovila minimálně nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva obce. Zákon

³³ *Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)*, Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly a odbor voleb, 2022, 140 s. ISBN 978-80-7616-153-5, dostupné z [file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni_k_cinnosti_USC_c_6-3_sprava_obce_v_dobe_voleb_-_20220629%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni_k_cinnosti_USC_c_6-3_sprava_obce_v_dobe_voleb_-_20220629%20(2).pdf), staženo dne 10.10.2023

³⁴ *Rok v obci*, dostupné z <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/38-starosta-obce/>, staženo dne 9.10.2023

³⁵ *Portál na podporu rozvoje obcí ČR*, dostupné z <https://www.rozvojobci.cz/news/a5-minutovka-03-uloha-starosty-obce-pri-tvorbe-programu-rozvoje-obce/>, staženo dne 8.10.2023

nestanoví žádné podmínky, za jakých lze či nelze starostu obce odvolat z jeho funkce. Je tak pouze a jen na vůli zastupitelstva obce, k jakým okolnostem při odvolání starosty obce přihlédne či nikoliv. Účast starosty obce na zasedání zastupitelstva obce, které rozhoduje o jeho odvolání z funkce, není podmínkou. Stejně tak není překážkou odvolání jeho případná dočasná pracovní neschopnost.

Zastupitelstvo obce může zvolit starostu kdykoliv poté, co se dosavadní starosta vzdal své funkce nebo z ní byl odvolán, tedy případně i na stejném zasedání zastupitelstva obce, na kterém se tak stalo. V případě rezignace starosty obce na funkci by se tak mělo stát na nejbližším zasedání zastupitelstva obce.³⁶

Starosta nemá v českém komunálním systému příliš silné postavení, přesto je významnou osobností dané obce, mnohdy dokonce symbolem její samosprávy, kdy v symbolické či ceremoniální rovině výstupů místní politiky zaujímá prominentní místo. Jakožto hlavní reprezentant obce navenek zosobňuje místní samosprávu, kdy může být spojován se všemi úspěchy, ale i neúspěchy, v rozvoji obce.³⁷

3.5 Úkoly starosty vyplývající z platných právních předpisů

Starosta v první řadě rozhoduje o otázkách, které do jeho působnosti svěruje ust. § 103 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Další úkoly mu mohou založit jiné zákony. Do této kategorie spadají úkoly při organizaci voleb či zajišťování úkolů a součinnosti v rámci krizových situací nebo při provádění záchranných akcí.³⁸

3.5.1 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

K základnímu poslání starosty obce patří reprezentovat a zastupovat obec navenek a plnit další úkoly stanovené zákonem. Starostovi přísluší jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu. Funkce tajemníka se zřizuje v obce, v nichž působí pověřený obecní úřad, a dále v obcích s rozšířenou působností. U těchto obcí je tak zřízení funkce tajemníka povinné. Starosta tajemníka jmenuje nebo odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu. Starostovi současně přísluší stanovit jeho plat podle zvláštních předpisů.

³⁶ Odborné semináře pro obce, dostupné z <https://www.ucetniportal.cz/wiki/html?item=228444>, staženo dne 20.10.2023

³⁷ BALÍK, Stanislav, *KOMUNÁLNÍ POLITIKA Obce, aktéři a cíle místní politiky*, Praha, Grada Publishing, a.s., 2009, 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4

³⁸ Frank Bolt, *Poradna*, dostupné z https://frankbold.org/poradna/fungovani-obci-a-uradu/organy-obce-a-kraje/organy-obce-a-kraje/rada/o-cem-muze-rozhodovat-starosta#O%C4%8Dem_starosta_s%C3%A1m_rozhodovat_sm%C3%AD?, staženo dne 14.10.2023

Úkoly starosty, které mu zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) svěřuje, lze v zásadě rozdělit na úkoly, které vykonává a za které odpovídá sám, a dále na úkoly, které souvisí s jeho postavením jako osoby, která předsedá zastupitelstvu obce a radě obce a která stojí v čele obecního úřadu.

Jedná se o tyto úkoly:

- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů, pokud není v obci tajemník obecního úřadu,
- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,
- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,
- rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- plní další úkoly stanovené tímto zákonem a zvláštními zákony,
- plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu.³⁹

Starosta není zaměstnancem obce, jeho vztah k obci založen na základě pracovněprávního vztahu.⁴⁰

Starostu v nepřítomnosti zastupuje místostarosta. Dobami nepřítomnosti starosty se v daných souvislostech rozumí zejména případy jeho dočasné pracovní neschopnosti či čerpání dovolené. Místostarosta je představitel obce, kterému zákonná úprava svěřuje zastupování starosty. Místostarosta je rovněž

³⁹ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

⁴⁰ KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

jako starosta volen zastupitelstvem obce, přičemž zastupitelstvo může zvolit více místostarostů a svěřit jim zabezpečování konkrétních úkolů v samostatné působnosti. Místostarosta či místostarostové musí být vždy občany České republiky.

Místostarosta může namísto starosty:

- společně s ověřovateli podepisovat zápisy a usnesení z jednání zastupitelstva obce,
- společně se starostou potom zápisy a usnesení ze schůzí rady obce.

Starosta musí vždy podepisovat společně s místostarostou právní předpisy obce:

- obecně závazné vyhlášky, jako právní předpisy obce vydané v její samostatné působnosti a schválené zastupitelstvem obce,
- nařízení obce, jako právní předpis obce vydávané v její přenesené působnosti a schválené radou obce.⁴¹

3.5.2 Úkoly starosty vyplývající z volebních zákonů

Starosta obce je volebním orgánem pro všechny druhy voleb. Jeho úkoly při volbách jsou stanoveny jednotlivými volebními zákony a v zásadě jsou pro všechny druhy voleb stejné. Jedná se o následující:

- stanovení stálých volebních okrsků, volebních místností pro každý volební okrsek.
- informování o vytvoření volebních obvodů pro volby obce,
- stanovení minimálního počtu členů okrskové volební komise, minimální počet členů okrskové volební komise stanoví starosta s přihlédnutím k počtu voličů ve volebním obvodu nejpozději šedesát dnů přede dnem voleb,
- poskytnutí informace kandidujícím subjektům o počtu a sídle okrsků nejpozději čtyřicetpět dnů přede dnem voleb, starosta poskytne informaci kandidujícím subjektům, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována. Informace se zveřejňuje na úřední desce. Kandidující subjekty využijí tuto informaci pro delegaci svých zástupců do okrskových volebních komisí.

⁴¹ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbirce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

- jmenování a odvolání zapisovatele okrskové volební komise nejpozději 41 dnů přede dnem voleb. Jmenování starostou proběhne nejpozději dvacet dnů před prvním zasedání okrskové volební, které se musí konat nejpozději 21 dnů přede dnem voleb.
- svolání prvního zasedání okrskové volební komise nejpozději 21 dnů přede dnem konání voleb, současně vyzovují členy okrskové volební komise, jejichž účast na školení je povinná. Oznámení o svolání zasílá starosta delegovaným a jmenovaným zástupcům. Oznámení současně starosta vyvěsí na úřední desce obecního úřadu. Oznámení se pokládá za doručené dnem vyvěšení na úřední desce.
- informování voličů o době a místě konání voleb v obci nejpozději patnáct dnů přede dnem voleb. Starosta zveřejní způsobem v místě obvyklým oznámení, ve kterém informuje voliče, kdy a kde se budou volby konat a uvede adresy volebních místností.
- jmenování dalších členů okrskové volební komise na neobsazená místa před prvním zasedáním okrskové volební komise a v průběhu voleb.
- zajištění distribuce hlasovacích lístků voličům nejpozději tři dny přede dnem voleb do schránek na adresu jejich pobytu a v den voleb všem okrskovým volebním komisím.

Starostovi jsou doručovány písemné rezignace. Rezignaci nelze vzít zpět. Starostovi předkládá člen zastupitelstva obce do tří měsíců po ustavujícím zasedání doklad o tom, že pominul důvod neslučitelnosti funkcí.⁴²

Výkon člena zastupitelstva, tedy i starosty obce, je veřejnou funkcí, nemůže být vykonávána v pracovním či jiném obdobném poměru. Právní poměry členů zastupitelstva obce se nepojí s takovými instituty, kterou jsou právě pro pracovněprávní vztahy a závislou práci typické. Výkon funkce člena zastupitelstva se proto nepojí s pracovní dobou čtyřicet hodin týdně, rozvrženou na pět pracovních dní, tj. pondělí až pátek, jak je obvyklé u zaměstnanců obcí zařazených do obecního úřadu, nýbrž se počítá na kalendářní dny včetně sobot, nedělí a svátků.

Žádný právní předpis obecně nevylučuje uzavírání pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce. Předmětem

⁴² Úkoly starosty, dostupné z <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/ukoly-starosty.aspx>, staženo dne 15.6.2023

pracovníprávního vztahu mezi členem zastupitelstva a obcí nesmí být výkon činností, které jsou součástí výkonu funkce člena zastupitelstva obce. Se vznikem pracovníprávního vztahu mezi obcí a členem zastupitelstva obce musí vyslovit souhlas zastupitelstvo obce.⁴³

3.5.3 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Mezi základní pojmy v oblasti krizového řízení patří pojmy „mimořádná událost“, „krizová situace“ a „krizový stav“.

Mimořádná situace je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Krizová situace je mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Krizový stav je právní kategorie. V České republice existují čtyři krizové stavy – stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Krizový zákon ukládá starostovi obce povinnost zejména v době krizového stavu.

V době krizového stavu starosta obce:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a vyzvání orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil hasičský záchranný sbor kraje,
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,
- zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace.

V době vyhlášení krizového stavu starosta obce nemusí čekat na zákonnou lhůtu sedm dní pro zveřejnění na úřední desce obecního úřadu informace o místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce. Lhůta pro zveřejnění se zkracuje na alespoň dva dny před zasedáním zastupitelstva.

⁴³ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbirce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

3.5.4 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Starosta obce s rozšířenou působností koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádal. Starosta obce s rozšířenou působností nezasahuje do taktické a operační úrovně koordinace.

3.5.5 Úkoly starosty vyplývající ze zák. č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)

Povodně jsou nejčastěji se vyskytující mimořádnou událostí v České republice. V souladu se zák. 254/2001 Sb., o vodách, může obecní rada k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodí, zřídit povodňovou komisi. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Zákon rozeznává tři tzv. „stupně povodňové aktivity“. Vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity začíná povodeň a starosta musí svolat povodňovou komisi, která zahájí činnost.⁴⁴

3.6 Postavení starosty obce vůči ostatním orgánům obce

3.6.1 Postavení starosty obce vůči zastupitelstvu obce a radě obce

Starosta obce není nadřízeným orgánem ani zastupitelstva obce, ani rady obce. Vůči těmto orgánům má velmi omezené pravomoci, a to jen na organizační úrovni, spočívající především ve svolavatelské pravomoci zasedání zastupitelstva obce či schůze rady obce a jeho předsednické funkci při jednání těchto orgánů.

S ohledem na fakt, že starosta obce je titulu své funkce zároveň členem rady obce, má jak zastupitelstvo obce, tak rada obce, právo úkolovat svým usnesením starostu obce, který má zákonnou povinnost takto svěřené úkoly těmito orgány plnit. Jednotliví členové zastupitelstva obce nemají zákonné zmocnění k ukládání jakýchkoliv úkolů starostovi obce.⁴⁵

⁴⁴ Svaz měst a obcí České republiky, *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2022*, ISBN online: 978-80-88375-17-3, staženo dne 5.3.2024

⁴⁵ TRÍSKA, Tomáš. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků – Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*, Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016, 68 s. ISBN 978-80-87544-36-5, [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(2).pdf), staženo dne 20.9.2023

Člen zastupitelstva má zákonem upravené oprávnění vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž je zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila. Písemnou odpověď musí obdržet do třiceti dnů.⁴⁶

3.6.2 Postavení starosty obce vůči výborům a komisím zastupitelstva a rady obce

Výbory zastupitelstva obce a komise rady obce jsou iniciativní a kontrolní orgány, resp. iniciativní a poradní orgány, zastupitelstva obce a rady obce a jako takové jsou těmto orgánům odpovědny a těmito orgány řízeny. Starosta obce tak nemůže sám z titulu své funkce tyto orgány zastupitelstva obce a rady obce úkolovat.

V opačné situaci, ani výbory zastupitelstva obce či komise rady obce nejsou nadřízeným orgánem starosty obce, tím je zastupitelstvo obce. Úkol iniciovaný právě výborem zastupitelstva obce komisí rady obce, musí být uložen usnesením zastupitelstvem obce nebo radou obce.

Starosta se z titulu své funkce nemůže účastnit na jednání výborů zastupitelstva obce či komisí rady obce. Zákon o obcích tuto problematiku neřeší. Lze tedy dovodit, že účast starosty obce na jednání těchto orgánů je možná pouze se souhlasem těchto orgánů.

3.6.3 Postavení starosty obce vůči obecnímu úřadu a jeho tajemníkovi

V souladu s § 109 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), stojí v čele obecního úřadu starosta obce, a to bez ohledu na fakt, zda je či není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu.

Tajemník dle odst. 4 písm. d) § 110 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu. Rozdělování úkolů ať už vedoucím nebo řadovým referentům je ze zákona funkcí tajemníka obecního úřadu. I přes to však nelze starostovi obce kategoricky upřít právo úkolovat konkrétní zaměstnance přímo. Právo však již nezakládá povinnost přímo úkolovaného zaměstnance starostou uložený úkol splnit. V takovém případě je nutné zadat úkol prostřednictvím tajemníka obecního úřadu.

⁴⁶ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

Zásahy do pravomocí tajemníka obecního úřadu nelze ze strany starosty obce, zastupitelstva obce či rady obce vyloučit. Vždy platí, že tajemník obecního úřadu plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou obce – s určitým omezením, a to že ukládané úkoly nejsou v rozporu s právními předpisy.⁴⁷

3.6.4 Výkon pravomocí rady obce starostou obce

Struktura obcí v České republice je výrazně vychýlena ve prospěch značného počtu velmi malých obcí. Velikost obcí, vztahováno k počtu obyvatel obcí, potom také odpovídá velikosti zastupitelstva obce, a potažmo i rady obce. Zákonná úprava v § 99 odst. 3 zák. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) stanoví, že rady obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než patnáct členů. Tam kde se rada obce volí, je minimální počet členů rady obce pět členů, včetně starosty a místostarosty. Kde se rada nevolí je její pravomoc rozdělena mezi starostu a místostarostu, přičemž platí, že starosta vykonává ty pravomoci rady, které nejsou pro tyto případy vyhrazeny § 102 odst. 4 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).⁴⁸ Tyto pravomoci připadají v obcích bez rady zastupitelstvu obce.

⁴⁷ TRÍSKA, Tomáš. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků – Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*, Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016, 68 s. ISBN 978-80-87544-36-5, dostupné z [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(2).pdf), staženo dne 20.9.2023

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

Tabulka 2 Rozdělení pravomocí rady mezi starostu a zastupitelstvo – obec bez rady

Rozdělení pravomocí mezi starostu a zastupitelstvo obce

starosta	zastupitelstvo
Zabezpečuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu.	Rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obecní firmy.
Projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené členy zastupitelstva obce nebo komise rady obce.	Vydává nařízení obce.
Jmenuje a odvolává vedoucí odborů obecního úřadu.	Stanovuje rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizuje a ruší odbory a oddělení obecního úřadu-
Zřizuje a ruší komise.	Přezkoumává opatření, která přijali obecní úřad a komise v samostatné působnosti na základě podnětů.
Rozhoduje o uzavření nájemních smluv a smluv o výpůjčce.	Schvaluje účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace (např. škola nebo nemocnice).

Pravomoci uvedené v tabulce by patřily radě obci, pokud by byla v obci zřízena. Případné jednání starosty by bylo neplatné.⁴⁹

3.6.5 Výkon pravomocí tajemníka obecního úřadu starostou obce

Funkce tajemníka obecního úřadu se povinně nezřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem nebo obcemi s rozšířenou působností. Právní úprava proto musí stanovit, kdo bude v obci, kde funkce tajemníka není zřízena, vykonávat.⁵⁰

Dle ustanovení § 110 odst. 3 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v případech, kdy není v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, plní jeho úkoly

⁴⁹ Frank Bold, Poradna, dostupné z https://frankbold.org/poradna/fungovani-obci-a-uradu/organy-obce-a-kraje/organy-obce-a-kraje/rada/o-cem-muze-rozhodovat-starosta#O_%C4%8Dem_starosta_s%C3%A1m_rozhodovat_sm%C3%AD?, staženo dne 14.10.2023

⁵⁰ KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírcce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

starosta. Starosta obce plní funkci tajemníka obecního úřadu i v případě, kdy není tajemník obecního úřadu ustanoven.⁵¹

3.7 Odměňování starosty obce, ostatní náhrady

3.7.1 Odměňování starosty obce

Odměna je pro členy zastupitelstva obce základní odměnou za výkon funkce. Poskytuje se měsíčně.

K jejímu určení je třeba zohlednit dvě základní kritéria:

- zda je odměna poskytována uvolněnému nebo neuvolněnému členu zastupitelstva obce,
- do jaké velikostní kategorie územně samosprávného celku je obec zařazena.⁵²

Takzvaní uvolnění zastupitelé věnují svému volebnímu okrsku veškerý pracovní čas, a proto na oplátku dostávají takové odměny, aby nepotřebovali žádný další přivýdělek. Ovšem jiní komunální politici zůstávají ve svém civilním zaměstnání, neboli neuvolnění.⁵³

Konkrétní výše odměn poskytovaných uvolněným členům zastupitelstva obce za měsíc a maximální výše odměn poskytovaných neuvolněným členům zastupitelstva obce za měsíc byla do 31.12.2023 upravena v nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené nařízení vlády stanovilo výši odměn v příloze, a to v členění:

- (do řádků) podle celkem patnácti velikostních kategorií územně samosprávných celků a současně
- (do sloupců) podle druhu uvolněných a neuvolněných funkcí, které členové zastupitelstev územně samosprávných celků obvykle zastávají. K tomu účelu byly rozděleny takto:

⁵¹ TRÍSKA, Tomáš. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků – Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*, Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016, 68 s. ISBN 978-80-87544-36-5, dostupné z [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(2).pdf), staženo dne 20.9.2023

⁵² *Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva*, Ministerstvo vnitra ČR, ISBN: 978-80-7616-028-6, dostupné z: [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20(1).pdf), staženo dne 16.6.2023

⁵³ KupníSíla.cz, dostupné z <https://www.kupnisila.cz/plat-starosty-platy-starostu/>, staženo dne 16.10.2023

Tabulka 3 Rozdělení funkcí dle nařízení vlády 318/2017 Sb. – uvolnění členové zastupitelstva obce

Uvolnění členové zastupitelstva obce

Sloupec číslo	Funkce
1	starosta, primátor
2	místostarosta, náměstek primátora
3	člen rady, neuvedený ve sloupci 1 a 2, tj. pokud nejde o starostu, místostarostu, primátora a náměstka primátora
4	Uvolněný člen zastupitelstva, neuvedený ve sloupci 1 až 3, tj. pokud nejde o starostu, primátora, místostarostu, náměstka primátora, člena rady

Tabulka 4 Rozdělení funkcí dle nařízení vlády 318/2017 Sb. – neuvolnění členové zastupitelstva obce

Neuvolnění členové zastupitelstva obce

Sloupec číslo	Funkce
5	starosta, primátor
6	místostarosta, náměstek primátora
7	člen rady, neuvedený ve sloupci 5 a 6, tj. pokud nejde o starostu, místostarostu, primátora a náměstka primátora
8	předseda výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu
9	Člen výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu
10	Neuvolněný člen zastupitelstva, neuvedený ve sloupci 5 až 9

S účinností od 1. 1. 2024 byl Parlamentem České republiky přijat návrh vlády, který novelizuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajská zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Novela mimo jiné zavádí změny v oblasti odměňování členů zastupitelstva.⁵⁴

⁵⁴ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aktuálně přijatým změnám v odměňování členů zastupitelstva obcí, krajů a hl. města Prahy, městských částí a obvodů od 1.1.2024, dostupné z: file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024_-_20231201.pdf, staženo dne 24.1.2024

Odměňování členů zastupitelstev obcí je upraveno v § 73 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a říká:

Odměna uvolněného člena zastupitelstva obce se určí jako součin základny pro výpočet odměny a koeficientu stanoveného v příloze k tomuto zákonu podle zastávané funkce a velikostní kategorie obce.

Maximální výše odměny neuvolněného člena zastupitelstva obce se určí jako součin základny pro výpočet odměny a koeficientu stanoveného v příloze k tomuto zákonu podle zastávané funkce a podle velikostní kategorie obce.

Za základnu pro výpočet odměny v příslušném kalendářním roce se považuje průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažená za první pololetí předchozího kalendářního roku podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu známých k 1. říjnu předcházejícího kalendářního roku.

Výši základny pro výpočet odměny podle odstavce 3 vyhláší Ministerstvo vnitra sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv.⁵⁵

Novelou se zavádí automatická, zákonem garantovaná, valorizace odměn členů zastupitelstva. Výše odměn pro každý kalendářní rok tak vyplyne přímo ze zákona, vláda již nebude o výši odměn rozhodovat.⁵⁶

Obec musí vždy vyplácet měsíční odměnu všem uvolněným členům zastupitelstva obce a neuvolněnému starostovi obce. Ostatní neuvolnění členové zastupitelstva mají nárok na odměnu až ode dne stanoveného zastupitelstvem obce.

Odměna členovi zastupitelstva obce náleží ode dne, kdy byl do „uvolněné“ funkce zvolen. Jelikož jde o odměnu za výkon příslušné funkce, odměna přestane náležet ode dne následujícího poté, co dotýčný výkon příslušné funkce ukončil.

Neuvolněnému starostovi obce vzniká ode dne zvolení do funkce automaticky nárok na odměnu za měsíc alespoň v zákonem stanovené minimální výši. Pokud zastupitelstvo nerozhodne usnesením jinak, bude obec povinna vyplácet neuvolněnému starostovi odměnu

⁵⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>, staženo dne 24.1.2024

⁵⁶ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aktuálně přijatým změnám v odměňování členů zastupitelstva obcí, krajů a hl. města Prahy, městských částí a obvodů od 1.1.2024, dostupné z: file:///C:/Users/Hyvlovos/Downloads/Metodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024_-_20231201.pdf, staženo dne 24.1.2024

ve výši 0,3násobku výše odměny, která by náležela uvolněnému starostovi. Usnesením může zastupitelstvo odměnu navýšit, snížit odměnu však nemůže.⁵⁷

Dříve či později se při výkonu funkce starosty, radního či zastupitele objeví situace, kdy přichází v úvahu poskytnutí mimořádné odměny. Jde například o úspěšnou realizaci významné investice, stavby či obstarání kulturní akce. Zákon č. 99/2017, jímž byla s účinností od 1. ledna 2018 novelizována úprava odměňování v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), přinesl nejen nový přístup k odměňování, ale i novinku v podobě regulace poskytování mimořádných odměn. Mimořádnou odměnu (uvolněnému i neuvolněnému) lze poskytnout za plnění mimořádných nebo zvláště významných akcí obce.

Poměrně striktní regulace spočívá v tom, že podle § 84 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), rozhoduje o poskytnutí mimořádné odměny výhradně zastupitelstvo obce, přičemž návrh na poskytnutí mimořádné odměny musí být uveden jako samostatný bod navrhovaného programu připravovaného zasedání a stejně tak musí být projednán.

Tabulka 5 Maximální výše mimořádných odměn zastupitelů obce

Maximální výše mimořádných odměn zastupitelů obce

Funkce	Max. výše odměn / kalendářní rok (dle NV o výši odměn členů zastupitelstev ÚSC)
uvolněný zastupitel	souhrnná výše odměn nesmí přesáhnout dvojnásobek nejvyšší měsíční odměny
neuvolněný zastupitel	souhrnná výše odměn nesmí přesáhnout dvojnásobek max. výše odměny, kterou za výkon jím zastávané funkce/í stanoví zákon a prováděcí právní předpis

V případě vyplacení mimořádné odměny nad přípustnou výši či jiném režimu, který zákon nedovoluje (např. formou daru), obejde obec zákon o obcích a nezákonně naloží

⁵⁷ Odměňování a ostatní souvisejí Sb., o obcích nároky a peněžité plnění členů zastupitelstva, Ministerstvo vnitra ČR, ISBN: 978-80-7616-028-6, dostupné z: [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20(1).pdf), staženo dne 16.6.2023

s veřejnými prostředky. Při nezákonném postupu může zasáhnout ministerstvo, pozastavit výkon takového usnesení, potažmo podat návrh na jeho zrušení soudem.⁵⁸

3.7.2 Odchodné členů zastupitelstva obce

Dnem voleb do zastupitelstev obcí zaniká mandát všem dosavadním členům zastupitelstva obce. Nárok na odchodné v souvislosti se zánikem mandátu v důsledku voleb se týká jen těch členů zastupitelstva obce, kteří ke dni voleb zastávali zákonem vyjmenované funkce a kteří současně splní zákonem taxativně stanovené podmínky.

Nárok na odchodné se řídí výlučně jen stávající právní úpravou § 77 a § 67 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Odchodné náleží:

- neuvolněnému starostovi, místostarostovi,
- všem uvolněným členům zastupitelstva obce.

Za jakých podmínek vzniká nárok na odchodné:

- zanikl mandát člena zastupitelstva obce,
- ke dni zániku mandátu mu náležela odměna,
- nebyl v novém funkčním období opětovně zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva nebo do funkce neuvolněného starosty nebo do funkce neuvolněného místostarosty, za níž mu náleží odměna,
- nebyl v průběhu výkonu funkce pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva obce.⁵⁹

3.7.3 Ostatní nároky zastupitelů

Členům zastupitelstva kromě odměny poskytnuto i jiné plnění z peněžního fondu nebo z rozpočtu obce. Některé však mohou být poskytnuty pouze uvolněným zastupitelům. U všech příspěvků platí, že by měly být poskytovány za obdobných podmínek a v obdobné výši jako zaměstnancům obce.

Jedná se např. o:

- příspěvek na stravování, jde-li o uvolněného člena zastupitelstva,

⁵⁸ Rizikapolitika.cz, dostupné z <https://www.rizikapolitika.cz/novinky/jak-lze-mimoradne-odmenit-clena-zastupitelstva>, staženo dne 18.10.2023

⁵⁹ Sdružení měst a obcí ČR, dostupné z <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/12066/odchodne-pro-smo-cr.pdf>, staženo dne 18.10.2023

- příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem, doplňkové penzijní spoření nebo životní pojištění, jde-li o uvolněného člena zastupitelstva,
- příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku, jde-li o oddávajícího starostu, místostarostu nebo člena zastupitelstva,
- příspěvek na podporu vzdělávání v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva.

K dalším nárokům pak patří cestovní náhrady, dovolená u uvolněných členů zastupitelstva či ve specifických případech i nárok na tzv. odchodné.

Odchodné je dalším druhem odměny, na který vzniká nárok přímo ze zákona. Nárok na odchodné však může vzniknout pouze starostovi, místostarostovi (uvolněným i neuvolněným) či jinému uvolněnému členu zastupitelstva.

Nárok může vzniknout:

- zánikem mandátu člena zastupitelstva,
- vzdáním se nebo odvoláním z funkce,

Odchodné však nenáleží v případě opětovného zvolení do některé z výše uvedených funkcí. Odchodné nenáleží ani v případě pravomocného odsouzení pro úmyslný trestní čin nebo pro nedbalostní trestní čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva.

Výše odchodného se stanoví podle odměny, která členu zastupitelstva náležela za měsíc ke dni zániku mandátu člena zastupitelstva nebo ke dni odvolání nebo vzdání se funkce, a k ní se přičte násobek této částky a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkonu funkce, nejvíce však tří ukončených let výkonu funkce.⁶⁰

Členům zastupitelstva, kteří jsou pro výkon své funkce uvolněni, vzniká nárok na čerpání dovolené. Délka dovolené je stanovena na pět týdnů za kalendářní rok, přičemž zákon o obcích výslovně stanoví, že nejméně dvacetpět dní dovolené připadne na pondělí až pátek, pokud tento den není svátkem.⁶¹

⁶⁰ *Poradna pro obce, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/odchodne>, staženo dne 16.6.2023*

⁶¹ *Poradna pro obce, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/starosta/dovolena-starosty>, staženo dne 16.6.2023*

3.8 Odpovědnost starosty obce

3.8.1 Občanskoprávní odpovědnost starosty

Starosta je orgánem obce, kterého volí zastupitelstvo, a to zpravidla na ustavujícím zasedání zastupitelstva. Je důležité si uvědomit, že starosta (stejně jako ostatní členové zastupitelstva obce i rady obce) je povinen dodržovat veškeré povinnosti, které mu jakožto členovi voleného orgánu právnické osoby ukládá zák. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Ten předpokládá a vychází z toho, že starosta je dostatečně uvědomělý a že disponuje takovými schopnostmi a znalostmi, aby mohl svou funkci náležitě vykonávat. To musí být starosta schopen hned počátku posoudit, neboť pokud by přecenil své síly a funkci přijal, může se dostat do problémů. Jednalo by se totiž o nedbalé jednání, za které by byl starosta odpovědný. Podle občanského zákoníku je starosta rovněž povinen vykonávat svou činnost pro obec s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí neboli s péčí řádného hospodáře.

Pokud starosta poruší své povinnosti a způsobí tím obci škodu, je povinen ji nahradit.⁶²

Rozsudek Nejvyššího soudu spisová značka 26 Cdo 350/2007:

„Dal-li starosta městské části hlavního města Prahy (obce) výpověď z nájmu bytu bez předchozího schválení v radě městské části (obce), jde o absolutně neplatný právní úkon podle § 39 občanského zákoníku pro rozpor se zákonem.“⁶³

3.8.2 Pracovněprávní odpovědnost starosty

Podle ust. § 70 zák. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) je výkon funkce člena zastupitelstva obce veřejnou funkcí. Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, nevzniká k obci pracovní poměr, a to ani v případě, že v průběhu funkčního období jejich zaměstnavatel zanikl. Starosta ani jiný člen zastupitelstva obce nemá při výkonu své funkce pětidenní pracovní týden.⁶⁴

Přestože má starosta v rámci pracovněprávních vztahů v obci zásadní postavení, pravomoci v dané oblasti často náleží jiným subjektům. Na působnost starosty má

⁶² Moderní obec, dostupné z <https://moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>, staženo dne 20.9.2023

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu, spis. značka 26 Cdo 350/2007, dostupné z <https://sbirka.n soud.cz/sbirka/5518/>, staženo dne 21.12. 2003

⁶⁴ Účetní-portál.cz, dostupné z <https://www.ucetni-portal.cz/vznika-clenovi-zastupitelstva-obce-pracovni-pomer-k-obci-jakou-pravni-upravou-se-jeho-pravni-vztah-k-obci-zejmena-ridi-715-x.html>, staženo dne 20.9.2023

proto zásadní vliv skutečnost, zda je v obci jmenován tajemník obecního úřadu, který je významným subjektem v oblasti pracovněprávních vztahů v obci. Moc starosty a tajemníka nad zaměstnanci je regulována zejména zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce a zák. č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků.⁶⁵

Od 1. ledna 2018 nabyla účinnosti novela zákona o obcích, která se významně dotkla právní úpravy odpovědnosti za škodu člena zastupitelstva obce, výše náhrady v souvislosti se škodou. Novela zákona, která byla zveřejněna pod č. 99/2017 Sb., přidala do zákona o obcích zcela nová ustanovení, některá stávající změnila nebo výrazně doplnila. Jedním z nich je § 79, jež stanovuje, že:

„Splatnost a výplata odměny a dalších plnění poskytovaných v souvislosti s výkonem funkce členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z nich, odpovědnost člena zastupitelstva obce za škodu, kterou způsobil obci v souvislosti s výkonem funkce, a postup obce v případě zjišťování průměrného výdělku, vzdání se práva na odměnu nebo další plnění a v případě smrti člena zastupitelstva obce se řídí zákoníkem práce. Pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance.“

Právní úprava citovaná v § 79 zákona o obcích výslovně stanoví, že se řídí právní úpravou zákoníku práce a pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance. V tomto konkrétním případě dojde k použití ust. § 250 resp. ust. § 257 zákoníku práce, který stanoví, že:

„...zaměstnanec je povinen nahradit skutečnou škodu a výše požadované náhrady nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného výdělku.“⁶⁶

U starosty obce může docházet k souběhu funkcí – starosta obce vykonává funkci člena zastupitelstva obce a funkci starosty. V případě výkonu funkce starosty bude odpovídat do plné výši škody a v případě, že bude vykonávat funkci člena zastupitelstva, bude odpovídat do limitu stanoveného zákoníkem práce.⁶⁷

⁶⁵ Právní prostor, dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/starosta-zamestnanci-obce-jakou-ma-nad-nimi-moc-kdy-je-sefem-tajemnik>, staženo dne 20.9.2023

⁶⁶ Opojištění.cz, dostupné z <https://www.opojisteni.cz/spektrum/odpovednost-clena-zastupitelstva-obce-ve-svetle-nove-pravni-upravy/c:14228/>, staženo dne 5.3.2024

⁶⁷ Opojištění.cz, dostupné z <https://www.opojisteni.cz/spektrum/odpovednost-clena-zastupitelstva-obce-ve-svetle-nove-pravni-upravy/c:14228/>, staženo dne 13.10.2023

3.8.3 Trestněprávní odpovědnost starosty

Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Protiprávní jednání je pak základním znakem toho, aby mohlo být jakékoliv jednání později posouzeno jako trestné.⁶⁸

V souladu s § 127 zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník je mimo jiné i člen zastupitelstva považován za úřední osobu. Vzhledem k tomuto ustanovení se z hlediska trestných činů na ně vztahují § 329 - § 333 trestního zákoníku.

Jedná se o tyto trestní činy:

- § 329 - zneužití pravomoci úřední osoby – „úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch
 - a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu,
 - b) překročí svou pravomoc, nebo
 - c) nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci, bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti“.

Usnesení soudu Nejvyššího soudu, spisová značka 8 Tdo 14/2018 řeší dovolání obviněného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3.10.2023. „Obžalovaný ve funkci starosty spolu se zaměstnankyní obce si v místě obecního úřadu v úmyslu neoprávněného obohacení se na úkor obce neopakovaně přisvojili finanční prostředky obce. Deficit ve financích vzniklých jejich jednáním zakryli v účetnictví obce následujícími způsoby:

- *do pokladní knihy zaúčtovala a do účetních dokladů vložila vytvořené fiktivní účetní doklady na neprovedené práce a nezakoupené věci s tím, že účtované částky nebyly přijaty deklarovaným výstavcem faktur a paragonů,*
- *do pokladní knihy zapsala a do účetních dokladů vložila neoprávněné účetní doklady za věci a služby, které nebyly zakoupeny či provedeny pro potřeby obce.*

Finanční prostředky si nechávali pro vlastní potřebu, čímž obci způsobil škodu.

⁶⁸ Právní prostor, dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/trestnepravni-odpovednost-zastupitelu-i>, staženo dne 18.9.2023

Soud prvního stupně kvalifikoval toto jednání jako zločin zpronevěry, proti tomuto rozhodnutí podali oba obžalovaní odvolání ke Krajskému soudu, který odvolání zamítl. Dále bylo podáno dovolání k Ústavnímu soudu, který dovolání odmítnul.⁶⁹

- § 330 - maření úkolu úřední osoby z nedbalosti – „úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestána odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“
- § 331 - přijetí úplatku – „kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“
- § 332 – podplacení – „kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.“
- § 333 - nepřímé úplatkářství – „kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Kdo z důvodu uvedeného v odstavci jedna jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.⁷⁰

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu, spis. značka 8 Tdo 14/2018, dostupné z https://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/020C7C380821E5FFC12582F600267112?openDocument&Highlight=0,null,starosta, staženo dne 21.12.2023

⁷⁰ Díl 2, § 329 - § 333 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 11, ze dne 9. února 2009, str. 429 – 431, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 18.9.2023

3.9 Přímá volba starosty

Mezi odbornou i laickou veřejností je v posledních letech opakovaně diskutováno o změně způsobu volby starosty obce, který by měl být volen občany obce v přímých volbách. Názory prosazující zavedení přímé volby starostů v České republice se vesměs odvíjejí od tvrzených nedostatků současného stavu.

Mezi těmito nedostatky jsou nejčastěji uváděny následující:

- neznalost a nezájem veřejnosti podílet se na rozhodování komunálních orgánů,
- ze strany občanů ztotožnění rozhodovací činnosti zastupitelstva a rady s postavou starosty,
- starosta je často zvolen na základě koaliční dohody politických stran, aniž se jedná o osobu, která získala nejvíce hlasů ve volbách.

Navrhované změny:

- zakotvit přímou volbu starosty (primátora, hejtmana), který bude mít silný politický mandát a bude pod jasnou kontrolou veřejnosti,
- učinit starostu osobně odpovědným za výkon veřejné moci v obci a za chod úřadu,
- změnit postavení rady obce (kraje), která by měla být jmenována z významných (nepolitických) odborníků. Rada by byla jmenována starostou, který si tak vybírá tým spolupracovníků,
- jasně oddělit koncepční a strategické rozhodování, které by příslušelo zastupitelstvu obce. Operativní rozhodování by příslušelo starostovi.

Významná okolnost související s probíhající diskuzí o přímé volbě starostů je legislativní změna v případě politického rozhodnutí přímou volbu zavést. Z navrhovaných změn jasné vyplývá nutnost přijmout nejenom změnu způsobu volby starosty. Postavení přímo voleného starosty, vybaveného však stejnými pravomocemi, jimiž disponuje i dnes, by nedoznalo změn k lepšímu, ale přinejmenším ve vztahu k voličům spíše naopak.

Legislativními změnami se již v minulosti zabývala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Návrhy změn však nebyly schváleny.

V evropských zemích je uplatňován jak model přímé volby starostů, tak i model nepřímé volby, odpovídající víceméně stávající české právní úpravě.

Zastoupení způsobu volby v příkladech:

- přímá volba – Itálie, Portugalsko, Kypr, Slovensko, Polsko
- nepřímá volba – Belgie, Finsko, Francie, Španělsko⁷¹

⁷¹ Analýza zavedení přímé volby starostů, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Anal%C3%BDza_zaveden%C3%AD_p%C5%99%C3%ADm%C3%A9_volby_starost%C5%AF.pdf, staženo dne 1.2.2024

4 Vlastní práce

Vlastní část diplomové práce je zaměřena na funkci starosty jako představitele, který zastupuje obec navenek, jeho práva a povinnosti a jeho volbu. K práci je využit kvalitativní průzkum formou rozhovorů se starosty vybraných obcí, kteří předem obdrželi podkladové otázky k rozhovoru.

Česká republika je charakteristická velkým počtem obcí. Český statistický úřad eviduje více jak šest tisíc obcí. Každá taková obec má z řad svých zastupitelů zvoleného starostu, uvolněného či neuvolněného. Výjimkou může být případ statutárních měst. Statutární města mohou obecně závaznou vyhláškou schválit Statut obce, kterým zřídí v rámci svého statutárního města městské obvody nebo městské části a ty pak fungují v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a podle této obecně závazné vyhlášky. Každý městský obvod nebo městská část pak mají své zastupitelstvo, svého starostu a další orgány obce.

4.1 Zastoupení starostů v obcích České republiky, volební účast voličů

Starosta obce je funkcí, která není volena občany napřímo jako členové Senátu Parlamentu České republiky nebo Prezident České republiky. Starosta je volen z řad zastupitelů obce. Volby do zastupitelstva obce se konají jedenkrát za čtyři roky. Volební strany, nezávislí kandidáti nebo sdružení nezávislých kandidátů podává u registračního úřadu své kandidátní listiny k zaregistrování. Každý kandidát může kandidovat do zastupitelstva pouze za jedno volební uskupení. Jde-li o případ statutárního města, kde jsou zřízeny městské obvody nebo městské části, může kandidát kandidovat do městského obvodu, do kterého místně přísluší, a zároveň do zastupitelstva statutárního města. Zpravidla kandidát na kandidátní listině s pořadovým číslem jedna, je nominován na starostu, popř. primátora města.

Volební právo občanů upravují nejenom speciální volební zákony, ale i Ústava České republiky. Volební účast při volbách probíhajících v České republice jsou znázorněny v níže uvedené tabulce.

Při volbách do zastupitelstev obcí smí občané aplikovat své aktivní volební právo pouze v jemu příslušnému volebním okrsku. Pro tento typ voleb nejsou vydávány voličské průkazy ani nelze volit v zahraničí.

Tabulka 6 Volební účast při posledních volbách v České republice

Volební účast při posledních volbách v České republice

Druh voleb	Volební účast v %
Zastupitelstvo obce	46,1
Poslanecká sněmovna	65,4
Senát 1. kolo	42,7
Senát 2. kolo	19,4
Zastupitelstvo kraje	37,9
Evropský parlament	28,7
Volba prezidenta 1. kolo	68,2
Volba prezidenta 2. kolo	70,2

Z výše uvedených údajů je zřejmé, že občanům České republiky záleží na tom, kdo bude hájit jejich zájmy a zastupovat je v řešení různých životních situacích i mimo území České republiky. Volební účast do zastupitelstev obcí je téměř padesáti procentní.

Dle údajů Českého statistického úřadu v roce 2022 bylo v České republice pro volby do zastupitelstva obcí zaregistrováno 23 261 kandidátních listin, tj. 195 392 kandidátů. Zároveň v posledních řádných volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 se volby nekonalý v 11 obcích.

Tabulka 7 Kandidáti do zastupitelstva obcí (podle věku a pohlaví)

Kandidáti do zastupitelstva obcí v roce 2022

(podle věku a pohlaví)

	obce	Městské části/obvody
Počet kandidátů	178 423	16 791
- Z toho ženy v %	33,3	39,6
Věk		
- do 19	881	140
- 20 - 29	12 736	1 347
- 30 - 39	35 457	3 136
- 40 - 49	56 695	4 482
- 50 - 59	40 367	3 410
- 60 a více	32 287	4 276

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

Podle posledních údajů Českého statistického úřadu bylo v České republice k datu 31.5.2019 zvoleno z řad jednotlivých zastupitelstev obcí 6 312 starostů.

Tabulka 8 Starostové obcí v České republice k 31.12.2019 po krajích

Starostové obcí v České republice podle krajů k 31.5.2019

Kraje	Počet starostů v kraji
Jihočeský	623
Jihomoravský	673
Karlovarský	133
Královéhradecký	447
Liberecký	215
Moravskoslezský	300
Olomoucký	402
Pardubický	451
Plzeňský	501
Praha	58
Středočeský	1144
Ústecký	353
Vysočina	705
Zlínský	307
CELKEM	6312

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

Tabulka 9 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice k 31.5.2019 po krajích

**Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice podle krajů
k 31.5.2019**

Kraj	Muži ve funkci	Ženy ve funkci
Jihočeský	471	152
Jihomoravský	520	153
Karlovarský	90	43
Královéhradecký	329	118
Liberecký	151	64
Moravskoslezský	218	82
Olomoucký	304	98
Pardubický	337	114
Plzeňský	375	125
Praha	30	18
Středočeský	805	339
Ústecký	240	113
Vysočina	569	136
Zlínský	243	64
CELKEM	4692	1619

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

Vzhledem k tomu, že pro ověření teoretických poznatků byly vybrány obce ležící v Pardubickém kraji, zastoupení mužů a žen ve funkci starosty zpracovávám pro Pardubický kraj podrobněji podle počtu obyvatel v obcích.

Tabulka 10 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji k 31.5.2019 po krajích

Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji podle počtu obyvatel v obcích k 31.5.2019

Počet obyvatel	Muži ve funkci	Ženy ve funkci
do 1000	274	96
1001 - 2000	32	13
2001 – 10 000	24	4
10 001 – 100 000	7	1

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfx1wxyz>

4.2 Seznámení se zkoumanými subjekty

Pro zpracování analytické části bylo vybráno pět starostů různě velkých obcí a postavením. Obce se nacházejí v Pardubickém kraji, okrese Pardubice. Vybraní starostové vykonávají funkci starosty v obci Veselí, Choltice, Břehy, Přelouč a statutárním městě Pardubice - Městském obvodu Pardubice VI. Se starosty obcí budou uskutečněny polo strukturované rozhovory a dotazníkové šetření.

Obec Veselí, Choltice a Přelouč se spolu s dalšími obcemi sdružují v Mikroregionu Podhůří Železných hor.

Tabulka 11 Srovnání vybraných obcí

Obec	Počet obyvatel k 1.1.2023	Počet členů zastupitelstva	Počet členů rady	Tajemník obecního úřadu
Veselí	384	9	0	NE
Choltice	1225	11	0	NE
Břehy	1115	9	0	NE
Přelouč	9971	21	7	ANO
Městský obvod Pardubice VI	6251	15	5	ANO

vlastní zpracování

Výše uvedené informace o obcích byly zjišťovány z webových stránek:

- <https://www.volby.cz/>
- <https://www.czso.cz/>
- webové stránky jednotlivých obcí

Vyplývá z nich, že se jedná o různě velké obce s různým postavením starostů z pohledu zřízení rady obce a funkce tajemníka obecního úřadu.

4.2.1 Obec Veselí

Obrázek 1 Znak obce Veselí

Staženo z <https://www.obecveseli.cz/> dne 29.9.2023

Obec Veselí leží na úpatí Železných hor, šest kilometrů jihovýchodně od města Přelouč, čtrnáct kilometrů západně od krajského města Pardubice.

Uprostřed obce, namísto bývalého rybníka „Kuchyňka“, se nachází biokoridor, který rozšiřuje nabídku rekreační odpočinkové zóny.

Obcí prochází silnice druhé třídy, vedoucí z obce Valy do obce Choltice. Dále pak obcí prochází silnice třetí třídy, vedoucí z obce Veselí přes místní část obce Přelouč – Klenovku do Přelouče. V obci je rovněž zastávka regionální železniční dopravy Přelouč – Prachovice.⁷²

Zastupitelstvo obce Veselí je devítičlenné, ze svých řad volí starostu, který je pro svou funkci uvolněný. Dále zřizuje kontrolní výbor a finanční výbor, které jsou tříčlenné.

4.2.2 Obec Choltice

Obrázek 2 Znak obce Choltice

Staženo z <https://www.choltice.cz/> dne 29.9.2023

⁷² Dostupné z <https://www.obecveseli.cz/nase-obec/ds-50/p1=2934>, staženo dne 2.10.2023

Městys Choltice se nachází v Pardubickém kraji, patnáct kilometrů západně od Pardubic, osm kilometrů jižně od Přelouče. Choltice jsou na úseku školství, matriky a stavebního úřadu správním centrem pro osmnáct okolních obcí.

Na území obce leží tři místní části:

- Choltice
- Ledec
- Podhorky

Obec využívá označení městys opět od roku 2006. Choltice jsou zajímavé nejen svojí historií, ale i přírodním prostředím, kompletní občanskou vybaveností a bohatou nabídkou kulturních a sportovních akcí.

V obci se nachází dvoukřídlý barokní zámek, který do roku 1945 vlastnil hrabě Šimon Thun. Na zámek navazuje anglický park, který přechází v zámeckou oboru, která je od roku 1992 přírodní rezervací a evropsky významnou lokalitou. Zámek i s oborou je ve vlastnictví obce.⁷³

Zastupitelstvo obce Choltice je jedenáctičlenné, ze svých řad volí starostu, který je pro svou funkci uvolněný. Dále zřizuje kontrolní výbor, který je pětičlenný, a finanční výbor, který je tříčlenný.

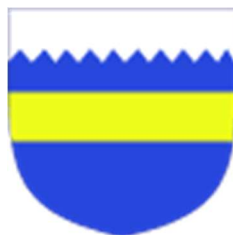
Při posledních volbách do zastupitelstva obce v roce 2022 byly zaregistrovány čtyři volební strany. Do zastupitelstva obce Choltice byly zvoleni zástupci ze všech volebních stran v tomto složení:

volební strana č. 1	6 členů
volební strana č. 2	1 člen
volební strana č. 3	1 člen
volební strana č. 4	3 členové

Ustavující zasedání do zastupitelstva obce Choltice se uskutečnilo dne 19.10.2022. V průběhu zasedání byl veřejnou volbou zvolen starosta obce nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce. Starosta je kandidát volební strany č. 1.

⁷³ Dostupné z <https://www.choltice.cz/mestys/>, staženo dne 29.9.2023

4.2.3 Obec Břehy

Obrázek 3 Znak obce Břehy

Staženo z <https://www.obecbrehy.cz/> dne 29.9.2023

Obec Břehy se nachází zhruba dva kilometry severně od obce Přelouč na pravém břehu Labe a osm kilometrů od Lázní Bohdaneč. Dominantou obce je rybník Buňkov, u nějž byl vybudován stejnojmenný autokemp. Klidná vesnice obklopená smíšenými lesy má vybudovanou kompletní infrastrukturu a umožňuje svým obyvatelům bezproblémové žití.

Obcí prochází z vodohospodářského hlediska velmi důležitý Opatovický kanál, který byl vystavěn již za vlády Viléma z Pernštejna. Měří v současné době třicet dva kilometrů a překonává dvacet tři metrů výškových rozdílů.⁷⁴

Zastupitelstvo obce Břehy je devítičlenné, ze svých řad volí starostu, který je pro svou funkci uvolněný. Dále zřizuje kontrolní výbor a finanční výbor, které jsou tříčlenné.

Při posledních volbách do zastupitelstva obce v roce 2022 byly zaregistrovány tři volební strany. Do zastupitelstva obce Břehy byly zvoleni zástupci z volební strany č. 2 a volební strany č. 3 v tomto složení:

volební strana č. 2	6 členů
volební strana č. 3	3 členové

Ustavující zasedání do zastupitelstva obce Břehy se uskutečnilo dne 18.10.2022. V průběhu zasedání byl veřejnou volbou zvolen starosta obce nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce. Starosta je kandidát volební strany č. 2.

⁷⁴ Dostupné z <https://www.obecbrehy.cz/obec/ds-50/p1=950>, staženo dne 1.10.2023

4.2.4 Obec Přelouč

Obrázek 4 Znak obce Přelouč

Staženo z <https://www.mestoprelouc.cz/> dne 29.9.2023

Obec Přelouč leží ve východním Polabí na řece Labi. Převážná část obyvatel Přelouče žije v lokalitě městského typu. V sedmi místních částech žijí obyvatelé převážně v obydlích venkovského typu.

Místní části obce Přelouč:

- Klenovka
- Lhota
- Lohenice
- Mělice
- Škudly
- Štěpánov
- Tupesy

Obec Přelouč je považována za důležité strategické tranzitní místo. Prochází zde významné silnice ve směru Kutná Hora – Pardubice, Hradec Králové – Přelouč, Kolín – Přelouč. Významným rozvojovým faktorem bude splavnění Labe, které tvoří severní hranici průmyslové zóny města.⁷⁵

Zastupitelstvo obce Přelouč je jednadvacetičlenné, ze svých řad volí starostu, který je pro svou funkci uvolněný. Dále zřizuje kontrolní výbor a finanční výbor, které jsou sedmičlenné, rada je sedmičlenná.

Při posledních volbách do zastupitelstva obce v roce 2022 bylo zaregistrováno sedm volebních stran. Do zastupitelstva obce Přelouč byly zvoleni zástupci ze všech volebních stran v tomto složení:

volební strana č. 1	1 člen
volební strana č. 2	6 členů

⁷⁵ Dostupné z <https://www.mestoprelouc.cz/zivot-ve-meste/informace-o-meste/z-historie-mesta/>, staženo dne 1.10.2023

volební strana č. 3	4 členové
volební strana č. 4	5 členů
volební strana č. 5	3 členové
volební strana č. 6	1 člen
volební strana č. 7	1 člen

Ustavující zasedání do zastupitelstva obce Břehy se uskutečnilo dne 20.10.2022. V průběhu zasedání byl tajnou volbou zvolen starosta obce nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce. Starosta je kandidát volební strany č. 2.

4.2.5 Statutární město Pardubice - Městský obvod Pardubice VI

Obrázek 5 Znak Statutárního města Pardubice - Městského obvodu Pardubice VI

Staženo z <https://pardubice.eu/media> dne 29.9.2023

Město Pardubice jako město statutární je jedním z dvacetišesti statutárních měst, které jsou vyjmenovány v § 4 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zastupitelstvo města Pardubice vydalo obecně závaznou vyhlášku č. 4/2019, kterou se vydává Statut města Pardubic, ve znění obecně závazné vyhlášky č. 7/2020, č. 2/2021, č. 5/2021, č. 1/2022 a č. 3/2023. Na základě této obecně závazné vyhlášky je území města Pardubice členěno na osm městských obvodů. Každý městský obvod má své vlastní zastupitelstvo městského obvodu, které schvaluje např. rozpočet, popř. rozpočtová opatření, na daný rok, závěrečný účet, střednědobý výhled, program rozvoje.

Místní části městského obvodu Pardubice VI:

- Svítkov
- Popkovice
- Lány na Důlku
- Opočíněk
- Staré Čivice

Východní hranice (s obvodem Pardubice I a Pardubice V) vede od severu po hranici s k.ú. Pardubice a dále uvnitř k.ú. Pardubice k hranici s k.ú. Popkovice po železniční trati Hradec Králové – Chrudim. Ostatní hranice jsou tvořeny hranicemi k.ú., z nichž je obvod Pardubice VI tvořen. Na území obvodu leží části obce Svítkov, Popkovice, Staré Čívce, Lány na Důlku, Opočíněk a díl části obce Zelené Předměstí.⁷⁶

Zastupitelstvo městského obvodu Pardubice VI je patnáctičlenné, ze svých řad volí starostu, který je pro svou funkci uvolněný. Dále zřizuje kontrolní výbor a finanční výbor, které jsou pětičlenné. Rada je pětičlenná a zřizuje pro každou místní část místní komisi jako poradní a iniciativní orgán rady obvodu.

Při posledních volbách do zastupitelstva obce v roce 2022 bylo zaregistrováno sedm volebních stran. Do zastupitelstva městského obvodu Pardubice VI byli zvoleni zástupci z volební strany č. 1 - č. 4 a volební strany č. 6 – č. 7 v tomto složení:

volební strana č. 1	3 členové
volební strana č. 2	1 člen
volební strana č. 3	2 členové
volební strana č. 4	5 členů
volební strana č. 6	3 členové
volební strana č. 7	1 člen

Ustavující zasedání do zastupitelstva obce Břežky se uskutečnilo dne 3.11.2022. V průběhu zasedání byl veřejnou volbou zvolen starosta obce nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce. Starosta je kandidát volební strany č. 4.

4.3 Základní informace o starostech vybraných obcí

Starosta obce Choltice

věk	42 let
vzdělání	vysokoškolské
předchozí zaměstnání	učitel
počet volebních období ve funkci	4

⁷⁶ *Obecně závazná vyhláška města Pardubic č. 4/2019, kterou se vydává Statut města Pardubic, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Obecn%C4%9B%20z%C3%A1vazn%C3%A1%20vyhl%C3%A1%C5%A1ka%20%C4%8D.%204_2019.%20kterou%20se%20vyd%C3%A1v%C3%A1%20Statut%20m%C4%9Bsta%20Pardubic%20-%20platn%C3%A9%20zn%C4%9Bn%C3%AD.pdf, staženo dne 5.3.2024*

Starosta obce Břehy

věk	49 let
vzdělání	vysokoškolské
předchozí zaměstnání	vysokoškolský profesor
počet volebních období ve funkci	2

Starosta obce Veselí

věk	57 let
vzdělání	vysokoškolské
předchozí zaměstnání	OSVČ
počet volebních období ve funkci	1

Starosta obce Přelouč

věk	47 let
vzdělání	středoškolské
předchozí zaměstnání	OSVČ
počet volebních období ve funkci	1

Starosta obce Pardubice – Městského obvodu Pardubice VI

věk	43 let
vzdělání	vysokoškolské
předchozí zaměstnání	obchodní zástupce
počet volebních období ve funkci	4

Starostové vybraných obcí byli zvoleni v řádném termínu voleb do zastupitelstva obcí, tj. ve dnech 23. – 24. 2022, a vykonávají své povinnosti plynoucí ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Vzhledem k tomu, že v obci Choltice, Břehy a Veselí není zřízena funkce tajemníka, starosta v obcích plní úkoly zaměstnavatele vůči zaměstnancům úřadu a zajišťuje výkon přenesené působnosti. V obci Přelouč a Pardubice – Městský obvod Pardubice VI je zřízena funkce tajemníka, který vykonává vůči zaměstnancům funkci zaměstnavatele, zároveň zajišťuje výkon přenesené působnosti.

4.4 Volební účast a kandidáti na starostu obce

Starosta obce je funkcí, která není volena občany napřímo jako členové Senátu Parlamentu České republiky nebo Prezident České republiky. Starosta je volen z řad zastupitelů obce. Volby do zastupitelstva obce se konají jedenkrát za čtyři roky. Volební strany, nezávislí kandidáti nebo sdružení nezávislých kandidátů podává u registračního úřadu své kandidátní listiny k zaregistrování. Každý kandidát může kandidovat do zastupitelstva pouze za jedno volební uskupení. Jde-li o případ statutárního města,

kde jsou zřízeny městské obvody nebo městské části, může kandidát kandidovat do městského obvodu, do kterého místně přísluší, a zároveň do zastupitelstva statutárního města. Zpravidla kandidát na kandidátní listině s pořadovým číslem jedna, je nominován na starostu, popř. primátora města.

Dle údajů Českého statistického úřadu v roce 2022 bylo v České republice pro volby do zastupitelstva obcí zaregistrováno 23 261 kandidátních listin, tj. 195 392 kandidátů. Zároveň v posledních řádných volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 se volby nekonaly v 11 obcích.

Tabulka 12 Kandidáti do zastupitelstva obcí (podle věku a pohlaví)

**Kandidáti do zastupitelstva obcí v roce 2022
(podle věku a pohlaví)**

	obce	Městské části/obvody
Počet kandidátů	178 423	16 791
- Z toho ženy v %	33,3	39,6
Věk		
- do 19	881	140
- 20 - 29	12 736	1 347
- 30 - 39	35 457	3 136
- 40 - 49	56 695	4 482
- 50 - 59	40 367	3 410
- 60 a více	32 287	4 276

Volební právo občanů upravují nejenom speciální volební zákony, ale i Ústava České republiky. Volební účast při volbách probíhajících v České republice jsou znázorněny v níže uvedené tabulce.

Při volbách do zastupitelstev obcí smí občané aplikovat své aktivní volební právo pouze v jemu příslušnému volebním okrsku. Pro tento typ voleb nejsou vydávány voličské průkazy ani nelze volit v zahraničí.

Tabulka 13 Volební účast při posledních volbách v České republice

Volební účast při posledních volbách v České republice

Druh voleb	Volební účast v %
Zastupitelstvo obce	46,1
Poslanecká sněmovna	65,4
Senát 1. kolo	42,7
Senát 2. kolo	19,4
Zastupitelstvo kraje	37,9
Evropský parlament	28,7
Volba prezidenta 1. kolo	68,2
Volba prezidenta 2. kolo	70,2

Z výše uvedených údajů je zřejmé, že občanům České republiky záleží na tom, kdo bude hájit jejich zájmy a zastupovat je v řešení různých životních situacích i mimo území České republiky. Volební účast do zastupitelstev obcí je téměř padesáti procentní.

Podle posledních údajů Českého statistického úřadu bylo v České republice k datu 31.5.2019 zvoleno z řad jednotlivých zastupitelstev obcí 6 312 starostů.

Tabulka 14 Starostové obcí v České republice k 31.5.2019 po krajích

Starostové obcí v České republice podle krajů k 31.5.2019

Kraje	Počet starostů v kraji
Jihočeský	623
Jihomoravský	673
Karlovarský	133
Královéhradecký	447
Liberecký	215
Moravskoslezský	300
Olomoucký	402
Pardubický	451
Plzeňský	501
Praha	58
Středočeský	1144
Ústecký	353
Vysočina	705
Zlínský	307
CELKEM	6312

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

Tabulka 15 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice k 31.5.2019 po krajích

**Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice podle krajů
k 31.5.2019**

Kraj	Muži ve funkci	Ženy ve funkci
Jihočeský	471	152
Jihomoravský	520	153
Karlovarský	90	43
Královéhradecký	329	118
Liberecký	151	64
Moravskoslezský	218	82
Olomoucký	304	98
Pardubický	337	114
Plzeňský	375	125
Praha	30	18
Středočeský	805	339
Ústecký	240	113
Vysočina	569	136
Zlínský	243	64
CELKEM	4692	1619

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

Vzhledem k tomu, že pro ověření teoretických poznatků byly vybrány obce ležící v Pardubickém kraji, zastoupení mužů a žen ve funkci starosty zpracovávám pro Pardubický kraj podrobněji podle počtu obyvatel v obcích.

Tabulka 16 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji k 31.5.2019 po krajích

Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji podle počtu obyvatel v obcích k 31.5.2019

Počet obyvatel	Muži ve funkci	Ženy ve funkci
do 1000	274	96
1001 - 2000	32	13
2001 – 10 000	24	4
10 001 – 100 000	7	1

Čerpáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfx1wxyz>

4.5 Odměňování starostů obcí

Zastupitelstva vybraných obcí si svými usneseními stanovila, že funkce starosty bude vykonávána jako funkce uvolněná.

Konkrétní odměna uvolněného starosty nepodléhá schválení zastupitelstvu obce, je stanovena automaticky. Konkrétní odměna neuvolněného starosty podléhá schválení zastupitelstvu obce, stanovena je pouze maximální výše odměny. S účinností od 1.1.2024 došlo k úpravě ve stanovování výše odměny u uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva. Odměny již nejsou stanoveny nařízením vlády, ale jsou upraveny koeficienty pro výpočet odměn zastupitelů v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Zároveň je každoročně zveřejněn ve Sbírce zákonů základ pro výpočet odměny zastupitelů, který je stanoven Ministerstvem vnitra. Výše odměny uvolněného i neuvolněného starosty je závislá na počtu obyvatel dané obce.

4.5.1 Odměny starostů vybraných obcí

Obec Choltice

- Počet obyvatel 1225

Odměna stanovena v roce 2023 v Kč	Odměna stanovena v roce 2024 v Kč	Navýšení odměny v Kč	Navýšení odměny v %
60 187,00	73 978,00	+13 791,00	22,9

Obec Břehy

- Počet obyvatel 1115

Odměna stanovená v roce 2023 v Kč	Odměna stanovená v roce 2024 v Kč	Navýšení odměny v Kč	Navýšení odměny v %
60 187,00	73 978,00	+13 791,00	22,9

Obec Veselí

- Počet obyvatel 384

Odměna stanovená v roce 2023 v Kč	Odměna stanovená v roce 2024 v Kč	Navýšení odměny v Kč	Navýšení odměny v %
48 244,00	57 459,00	+9 215,00	19,1

Obec Přelouč

- Počet obyvatel 9971

Odměna stanovená v roce 2023 v Kč	Odměna stanovená v roce 2024 v Kč	Navýšení odměny v Kč	Navýšení odměny v %
72 387,00	86 188,00	+13 801,00	19

Obec Pardubice – Městský obvod Pardubice VI

- Počet obyvatel 6251

Odměna stanovená v roce 2023 v Kč	Odměna stanovená v roce 2024 v Kč	Navýšení odměny v Kč	Navýšení odměny v %
72 387,00	86 188,00	+13 801,00	19

Ze zjištěných informací je zřejmé, že změnou způsobu odměňování členů zastupitelstva, v tomto případě u vybraných obcí zastupitele vykonávající funkci uvolněného starosty, došlo v průměru o navýšení odměny o 21 %.

4.5.2 Dopad odměn na rozpočet vybraných obcí

Tabulka 17 Dopad odměn starostů vybraných obcí na rozpočty obcí

Obec	rok	Schválený rozpočet – položka 5023 v Kč	Roční náklady na odměny starosty v Kč	čerpání v %
Choltice	2023	1 082 000,00	722 244,00	66,8
	2024	1 180 000,00	887 736,00	75,2
Břehy	2023	1 450 000,00	722 244,00	49,8
	2024	1 700 000,00	1 034 256,00	60,8
Veselí	2023	1 146 000,00	578 928,00	50,5
	2024	1 196 000,00	689 508,00	57,7
Přelouč	2023	2 150 000,00	868 644,00	40,4
	2024	2 150 000,00	1 034 256,00	48,1
Městský obvod Pardubice VI	2023	1 600 000,00	868 644,00	54,3
	2024	1 710 000,00	1 034 256,00	60,5

Vlastní zpracování

Analýzou získaných dat z <https://monitor.statnipokladna.cz/> a webových stránek vybraných obcí bylo zjištěno, že změnou způsobu odměňování členů zastupitelstva došlo k navýšení čerpání schválených položek rozpočtů jednotlivých obcí v průměru o 8 %.

4.5.3 Rozhovory se starosty vybraných obcí

Každý starosta vybrané obce byl nejprve osloven telefonicky. Při telefonickém rozhovoru byla starostům obcí představena Česká zemědělská univerzita v Praze a téma zpracovávané diplomové práce. Poté byl domluven termín schůzky. Starostové obcí obdrželi otázky elektronicky dopředu.

Pokládané otázky starostům:

Co Vás vedlo k tomu, že jste kandidoval do zastupitelstva obce?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Ke kandidatuře mě přivedla touha poznat něco nového, získat nové zkušenosti, možná i touha něco v obci změnit. Měl jsem pocit, že není dostatečně podporován sport v obci.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: „K rozhodnutí kandidovat do zastupitelstva mě přivedl můj zájem o dění v obci. V zastupitelstvu jsem již od roku 2022.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Do zastupitelstva obce jsem kandidoval poprvé v roce 2006. Tehdy mě oslovil úřadující starosta s nabídkou návrhu umístit mě na kandidátní listinu. Tuto nabídku jsem přijal.“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Vždy jsem se zajímal o dění v obci, navíc jsem předseda aktivního sportovního klubu v obci. Do zastupitelstva obce jsem kandidoval již v mladém věku.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „Vždy jsem se zajímal o dění v obci zejména v Městském obvodu Pardubice VI, kde trvale žiji. Obecně politika v České republice mě vždy velice zajímala, proto když mě v roce 2010 oslovil tehdejší starosta městského obvodu a nabídl mi možnost kandidovat za jeho volební stranu, neodmítl jsem. Bral jsem kandidaturu jako obrovskou výzvu.“

Co Vás vedlo k tomu, že jste kandidoval na funkci starosty?

Starosta obce Choltice odpověděl: „Měl jsem ambice stát se starostou, proto jsem vždy zastával pozici číslo jedna na kandidátní listině. Bral jsem to jako prestižní funkci. Zároveň jsem měl pocit, že funkci starosty můžu uchopit jinak a více přispět k rozvoji obce.“

Starosta obce Břehy odpověděl: „Z pozice starosty jsem chtěl v obci realizovat nové věci, některé věci jsem chtěl změnit, ale i pokračovat v tom co se dělalo dobře.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Byla to společná domluva všech zvolených zastupitelů obce.“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Na funkci starosty jsem nekandidoval, ale výsledky voleb určili tuto možnost jako reálnou. Po krátkém rozhodování jsem tedy této nabídce využil.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „To byla druhá výzva podobného rázu. Zvolený starosta městského obvodu byl během řádného zasedání zastupitelstva městského obvodu v roce 2011 odvolán z funkce uvolněného starosty. Vítězná volební strana, za kterou jsem byl i já v zastupitelstvu městského obvodu, mě při volbě nového starosty navrhla na tuto funkci. Do zastupitelstva jsem byl zastupiteli zvolen.“

Kolik volebních období vykonáváte funkci starosty?

Starosta obce Choltice odpověděl: „čtvrté“

Starosta obce Břehy odpověděl: „druhé“

Starosta obce Veselí odpověděl: „první“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „první“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „čtvrté“

Volby do zastupitelstev obcí, volba starosty – myslíte, že současný způsob voleb je vyhovující?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Současný způsob voleb do zastupitelstev obcí vidím jako dobře nastavený. Pro ulehčení pro občany – voliče bych zavedl možnost volit nejenom do zastupitelstev obcí elektronicky.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: „*Volby do zastupitelstva obcí probíhají podle osvědčených, dlouhodobě zavedených, pravidel, které podle mého názoru fungují dobře.*“

Starosta obce Veselí odpověděl: „*Ano, především u malých obcí, kdy obce mají problém sestavit alespoň jednu kandidátní listinu, současný systém je vyhovující.*“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „*Myslím, že nastavený systém voleb je vyhovující. Občané si volí do zastupitelstva obce své zástupce, kteří je budou zastupovat.*“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „*Za současných podmínek, myslím tím zákonem stanovených pravomocí starosty mi přijde, že ano. Volební strany zastoupené ve zvoleném zastupitelstvu obce vytvářejí koalice a domlouvají si pravidla fungování. Vzniklá koalice drží většinu v zastupitelstvu obce a tím dokáže prosazovat své vize v rozvoji obce. Za určitých podmínek si ale dovedu představit zavedení přímé volby starosty obce.*“

Dovedete si představit, že by byla při úpravě pravomocí starosty, zavedena přímá volba starosty?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Za předpokladu, že by došlo ke stanovení vhodné spolupráce mezi starostou a zastupiteli obce, si zavedení přímé volby starosty dovedu představit.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Zavedení přímé volby starosty si dovedu představit, ale nevidím to jako zásadní věc z pohledu fungování obcí.“*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Nedovedu si ji představit, především u malých obcí. Přímá volba by mohla odradit od souhlasu občanů s umístěním na kandidátní listině. Ne každý chce být starostou obce a řešit jeho zákonné povinnosti.“*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Představit si to dovedu, jen nevím, jestli se přímá volba nedá populisticky zneužít.“*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Pokud by došlo k úpravě pravomocí starosty, potom si to dovedu představit. Pokud by nedošlo k úpravě pravomocí starosty, došlo by k tomu, že funkce starosty obce by se stala funkcí čestnou, stejně jako funkce Prezidenta republiky.“*

Jaké by podle Vás musel mít starosta pravomoci?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„Starosta obce by nemusel mít větší pravomoci než nyní. Obec by měla být v rovnováze, proto by muselo být stanovené, co může starosta rozhodnout sám a co musí rozhodnout zastupitelstvo obce.“*

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Já bych osobně pravomoci starosty dramaticky neměnil. Koncentrace moci není dobrá ani na lokální úrovni.“*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Nedovedu si představit zavedení přímé volby starosty, proto ani nepřemýšlím o úpravách pravomocí starosty v souvislosti s volbou.“*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Na to v tuto chvíli nemám odpověď. Svěření pravomocí starostovi obce by se musely promyslet ze všech stran.“*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„O tom jsem nikdy nepřemýšlel. Rozhodně by to měla být právo veta, kterým by starosta mohl zvrátit rozhodnutí zastupitelstva obce.“*

Myslíte, že zákonem stanovené pravomoci starosty jsou dostačující? Pokud ne, které byste uvítal?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„V naší obci není zřízena rada, takže z tohoto pohledu můžu říct, že moje pravomoci jsou poměrně velké. Nemyslím si, že bych je potřeboval rozšířit.“*

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Novelou zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) se pravomoci starosty drobně rozšířily. Myslím si, že současná „dělba pravomocí*

dle tohoto zákona je funkční. Pochopitelně jisté změny se s vývojem společnosti i státu mohou realizovat. “

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Řekl bych, že pravomoci (jako starosty obce bez zřízení rady), které jsou mi stanoveny zákonem, jsou nastaveny dobře. Nenapadá mě, které bych navíc potřeboval k výkonu funkce starosty. “*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Myslím, že ano. Starosta obce by měl být trochu „omezovaný“, aby z jeho činnosti nebyla „vláda jedince“. V obcích má rozhodovat zastupitelstvo, ne samotný starosta. “*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Městský obvod Pardubice VI je součástí Statutárního města Pardubice, zároveň je na městském obvodu zřízena rada městského obvodu, která se schází zpravidla jedenkrát za tři týdny, proto nepociťuji potřebu rozšířit pravomoci starosty. “*

Myslíte si, že odpovědnost starosty je úměrná k svěřeným pravomocem?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„Vzhledem k mým pravomocem starosty obce, kde není zřízena rada obce, odpovědnost je úměrná. “*

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Je pravda, že svěřené pravomoci někdy zcela nestačí k tomu, abych mohl říci, že jsou úměrné odpovědnosti. Některé věci starosta nemůže rozhodnout sám, ale přitom má odpovědnost jak vůči voličům, tak vzhledem k legislativě. “*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Odpovědnost je velká vzhledem k vykonávaným pravomocem. “*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„To je právě otázka. Za vše zodpovídáte, ale Váš návrh (názor) může být přehlasován, a to vše musíte navíc ještě podepsat jako zástupce obce. Takže bych řekl, že odpovědnost starosty není úměrná svěřeným pravomocem. “*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„ano “*

Myslíte, že měsíční odměna uvolněného starosty je uspokojivá?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„Nikdy jsem se nezamýšlel nad tím, zda je odměna nízká nebo vysoká. Samozřejmě mám rodinu a potřebuji přispět do rodinného rozpočtu. I přesto bych řekl, že při výkonu funkce starosty to není podstatné. Možná kdyby odměny byly stanoveny v mzdových relacích právníků, stavařů, vzrostl by zájem o výkon funkce starosty a mohla by být obec odborně vedena. “*

Starosta obce Břehy odpověděl: „*Po letošním zvýšení je slušná. Nicméně vzhledem k rozsahu odpovědnosti i rozsahu kompetencí je relativně (k odměnám v jiných oborech) spíše nižší.*“

Starosta obce Veselí odpověděl: „*S úpravou odměňování od letošního roku bych řekl, že je to lepší. Na druhou stranu, když si vezmu všechny povinnosti, které starosta vykonává, a obrovská odpovědnost, mohla by odměna být ještě vyšší.*“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „*To bych nechtěl moc komentovat. Ale když si člověk uvědomí zodpovědnost, kterou starosta obce má, neustálou nespokojenost občanů, tak dle mého názoru výkon funkce starosty není o platu. Musí Vás to bavit.*“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „*ano*“

Starosta má nárok na čerpání příspěvků např. ze sociálního fondu. Jaké jsou Vám poskytovány?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Ze sociálního fondu mi jsou poskytovány stejné příspěvky, jako mají zaměstnanci úřadu, tj. příspěvek na stravenky, dále pak máme stanovenou částku, kterou máme možnost čerpat na sportovní a kulturní vyžití, regeneraci. Oddávající mají navíc stanoven příspěvek na ošatné.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: „*V obci nemáme schválen zastupitelstvem žádný takový předpis na čerpání příspěvků. Uvolněnému starostovi obce a zaměstnancům je poskytován příspěvek na stravenky.*“

Starosta obce Veselí odpověděl: „*Žádné příspěvky nepobírám.*“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „*Máme zastupitelstvem schválený vnitřní předpis, podle kterého mi je poskytován příspěvek na stravování a příspěvek na reprezentaci.*“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „*Zastupitelstvo městského obvodu Pardubice VI schválilo vnitřní předpis č. 1, o sociálním fondu. Vnitřní předpis stanovuje pravidla pro poskytování příspěvků nejenom pro uvolněného starostu městského obvodu Pardubice VI ale i pro zaměstnance Úřadu městského obvodu Pardubice VI. Podle tohoto vnitřního předpisu mi je poskytován příspěvek na stravování, příspěvek na reprezentaci a příspěvek na dovolenou.*“

V souvislosti s volbami, nejenom do zastupitelstev obcí, starosta:

- **Jmenuje zapisovatele okrskových volebních komisí. Jakým způsobem obsazujete funkci zapisovatele?**
- **Jakým způsobem zajišťujete doručení hlasovacích lístků do schránek voličů?**

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Na zapisovatele mám vysoké nároky – vzhledem k náročnosti jejich úkolů při volbách vybírám osobu s praxí a vysokoškolským vzděláním.*

Hlasovací lístky doručujeme prostřednictvím zaměstnanců úřadu, se kterými uzavíráme dohodu o provedení práce.“

Starosta obce Břehy odpověděl: „*Zapisovatel okrskové volební komise má přeci jen větší povinnosti než řadový člen komise. Z tohoto důvodu obsazujeme funkci zapisovatele zkušenými, lety ověřenými, osobami.*

Hlasovací lístky do schránek voličů doručujeme za smlouvenou odměnu prostřednictvím členů okrskové volební komise. Se členy jsou uzavřené dohody o provedení práce.

Starosta obce Veselí odpověděl: „*V naší obci při volbách do komisí nedelegují žádné volební strany. Z tohoto důvodu musíme zajistit obsazení celé okrskové volební komise včetně zapisovatele vlastními silami. Zapisovatele i ostatní členy obsazujeme lety osvědčenými lidmi.“*

Starosta obce Přelouč odpověděl: „*Zapisovatele do okrskových volebních komisí i ostatní členy jmenuji ve spolupráci s odborem vnitřních věcí městského úřadu, který zajišťuje volby. Zapisovatele obsazujeme z řad zaměstnanců nebo osoby se zkušenostmi s volbami. Hlasovací lístky voličům roznášíme vlastními silami.“*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „*Městský obvod má ve všech místních částech alespoň jednu volební místnost. Celkem tedy máme šest okrskových volebních komisí. Zapisovatele okrskových volebních komisí jmenuji z řad zaměstnanců (referentů) Úřadu městského obvodu Pardubice VI.*

Hlasovací lístky voličům městského obvodu doručujeme do poštovních schránek prostřednictvím lety ověřenými osobami, které městský obvod znají. S těmito osobami je uzavírána dohoda o provedení práce.

Jako větší problém související s volbami považuji situaci, kdy starosta má povinnost jmenovat zbývající členy okrskových komisí, pokud není naplněn minimálně stanovený počet členů okrskových volebních komisí na základě delegování stran. Je velice obtížné sehnat na poslední chvíli osoby, které by byly ochotné se stát členem okrskové volební komise.“

Jakým způsobem zajišťujete řádné čerpání finančních prostředků ze schváleného rozpočtu obce?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Snažíme se s paní účetní stále vylepšovat systém kontroly čerpání finančních prostředků z rozpočtu obce. Daňový doklad musí být schválen podpisem ode mě, účetní a odpovědné osoby. V případě potřeby provádíme rozpočtová opatření.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: „*Všechny prováděné platby musí být schválené a kontrasignované starostou, místostarostou a účetní. V případě potřeby jsou prováděna rozpočtová opatření, která schvaluje zastupitelstvo obce.*“

Starosta obce Veselí odpověděl: „*Aby mohl být daňový doklad uhrazen, musí být dopředu schválen a podepsán starostou a místostarostou. Bez těchto podpisů nelze úhradu provést. Zároveň nesmí být přečerpány schválené částky v rozpočtu obce.*“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „*Zastupitelstvo obce schvaluje rozpočet, popř. rozpočtová opatření. Jednotliví správci položek rozpočtu odpovídají za řádné čerpání těchto položek, samozřejmě v součinnosti s finančním odborem a tajemnicí městského úřadu. Všichni tito zaměstnanci dávají svým podpisem souhlas s proplacením daňového dokladu.*“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „*Zastupitelstvo městského obvodu Pardubice VI schvaluje každoročně rozpočet na příslušný kalendářní rok, popřípadě provádí rozpočtová opatření. Rozpočet i rozpočtová opatření jsou sestavovány podle kapitol. Každá kapitola má stanoveného správce, který dohlíží na nepřekročení čerpání položek nad schválený limit. Navíc před úhradou každého výdaje, je potřeba schválení příkazce operace, tj. tajemník nebo já, a schválení z hlediska rozpočtu.*“

Starosta obce zajišťuje objednání přezkumu hospodaření za uplynulý rok. Provádíte přezkum hospodaření Kontrolní skupinou Pardubického kraje? Pokud ne, jakým způsobem vybíráte auditory pro přezkum hospodaření?

Starosta obce Choltice odpověděl: „*Přezkum hospodaření obce si necháváme každý rok provést zaměstnanci Krajského úřadu v Pardubicích. Myslím, že i přesto že jde o namátkovou kontrolu, jde o velmi náročnou kontrolu zaměřenou na všechny oblasti hospodaření.*“

Starosta obce Břehy odpověděl: „Každoročně zajišťuji přezkum hospodaření u Krajského úřadu v Pardubicích.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Objednávám pro obec přezkum hospodaření u Krajského úřadu v Pardubicích.“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Již léta máme osvědčený způsob přezkumu hospodaření obce, a to soukromým auditorem, kterého vybíráme na základě řádného výběrového řízení.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „Jak jsem již zmiňoval, městský obvod Pardubice VI je součástí Statutárního města Pardubice. Přezkum hospodaření objednává primátor města Pardubice za celé město jako celek u Krajského úřadu Pardubice.“

Ve většině obcí je hlavní tvůrčí osobností při návrhu rozpočtu (co se týče investic) starosta. Jakým způsobem probíhá tento proces ve Vaší obci? Jste iniciátorem, který investiční akce do rozpočtu navrhuje?

Starosta obce Choltice odpověděl: „Každá volební strana zastoupená v zastupitelstvu obce šla do voleb se svým volebním programem. Snažíme se o zapojení těchto vizí do rozpočtu obce, mezi tím řešíme financování mimořádných událostí. Z pohledu osoby, která se dostane k nejvíce informací o akcích, se dá říct, že jsem hlavním iniciátorem při sestavování návrhu rozpočtu. Své požadavky může ale přednést jakýkoli zastupitel nebo např. ředitelé mateřské a základní školy, kastelán zámku, spolky, ale i zaměstnanci investic.“

Starosta obce Břehy odpověděl: „Ano, dá se říct, že je u nás starosta hlavním iniciátorem při sestavování rozpočtu. V průběhu přípravných prací při sestavování návrhu rozpočtu vyzýváme na veřejném zasedání zastupitelstva občany ke spolupráci v podobě podání návrhů na realizaci akcí.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Spolu s místostarostou vytváříme návrh rozpočtu obce, který konzultujeme s ekonomkou. Konečný návrh rozpočtu předkládáme ke schválení zastupitelstvu obce. Každý zastupitel obce může podat svůj návrh, který po dohodě všech zastupitelů může být zapracován do rozpočtu a schválen.“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Neřekl bych, většinou jde o společnou práci koalice. Samozřejmě také projednáváme návrhy Odboru správy majetku. Vytvořený

kolektivní návrh rozpočtu projednáváme nejprve na radě města a poté návrh předkládáme na schválení zastupitelstvu města.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Každá volební strana, byť jen třeba se zastoupením jednoho mandátu v zastupitelstvu městského obvodu, má možnost navrhnout do Programu rozvoje městského obvodu Pardubice VI i do návrhu rozpočtu, popř. rozpočtového opatření investiční i neinvestiční akce. Ne vždy ale zastupitelé návrh podají, proto se dá říct, že ten, kdo akce navrhuje na zařazení do rozpočtu, jsem já ve spolupráci s tajemníkem a vedoucími úřadu.“*

Myslíte si, že z pohledu vize rozvoje obce (přípravné činnosti, realizace převážně investičních akcí) je čtyřleté období dostatečně dlouhé?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„Jak se to vezme. Nově nastupující starosta obce se dle mého názoru orientuje po dvou až třech letech výkonu funkce. Pak do dalších voleb nezbyvá moc času. A i když již poté máte zkušenosti a potřebujete na realizaci akce vykoupit pozemky nebo vyřídít stavební povolení, je období čtyř let krátké.“*

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Běžné záměry, jako jsou např. opravy komunikací, se dají zrealizovat během čtyřletého volebního období. Pokud ale budeme hovořit o složitějších investičních akcích, jako je např. zavedení kanalizace v obci, je toto období krátké.“*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Čtyřleté volební období je krátké. Pokud chcete zrealizovat výstavbu od A do Z, a navíc předložit žádost o poskytnutí dotace, byla by ideální délka volebního období šest let.“*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Někdy začínám mít pocit, že čtyři roky nejsou dostatečně dlouhá doba. Na začátku volebního období něco vymyslíte a ani to do konce volebního období nestihnete zrealizovat. Podle mě by bylo optimálních šest let.“*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Každé nově zvolené zastupitelstvo má nové vize, které chce uskutečnit. Vzhledem k tomu, že dle Světové banky se Česká republika nachází na 197. místě na světě ve srovnání délky vyřízení stavebního povolení, můžu říct, že čtyřleté volební období je krátké. Nemluvě o tom, když obec žádá o dotace z různých dotačních programů.“*

Jakým způsobem informujete občany o činnosti obce?

Starosta obce Choltice odpověděl: „K informování občanů využíváme „Choltický zpravodaj“, obecní facebook. Občané můžou rovněž navštívit veřejná zasedání zastupitelstva, kde podávám informace o činnosti úřadu i obce jako celku. Nebráním se ani zúčastnit členských schůzí organizací v obci, pokud o to organizace projeví zájem. Absolvuji dále různé plesy, kulturní a sportovní akce, kde bych řekl, že probíhá dostatečná komunikace mezi mnou a občany.“

Starosta obce Břežany odpověděl: „Občané jsou pravidelně informováni na veřejném zasedání zastupitelstva obce nebo ve vydávaném občastníku Břežan. Dále využíváme pro informování občanů web obce, systém Munipolis, Facebook obce. Nevyhýbám se poskytnout informace občanům během veřejných akcí v obci či při posezení u piva v místní hospůdce.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Informace poskytujeme prostřednictvím webových stránek obce, místním rozhlasem, e-rozhlasem a moderní elektronickou úřední deskou. Obec vydává místní „Veselký zpravodaj“. Jako samozřejmost považuji informace vzešlých a získaných na zasedání zastupitelstva.“

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Pro informování občanů využíváme úřední desku, webové stránky města, místní rozhlas a facebook města. Každý měsíc vydáváme měsíčník ROŠT, který je dostupný v tištěné i internetové podobě.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „Jedenkrát za tři měsíce probíhá veřejné zasedání zastupitelstva městského obvodu, kde zastupitele i občany informuji o své činnosti, činnosti rady městského obvodu i úřadu městského obvodu. Zápisy ze zasedání zastupitelstva a schůzí rady městského obvodu jsou pravidelně zveřejňovány na úřední desce jak fyzicky, tak elektronicky. Městský obvod má v každé místní části informativní vývěsní skříňky, kde jsou tyto zápisy také zveřejněny. Aktuální informace z městského obvodu, pořádané akce jsou zveřejněny na webových stránkách a facebooku „Starosta v pohybu. Jedenkrát za tři měsíce jsou informace z obvodu doručeny všem občanům do poštovních schránek v podobě „časopisu“ Pardubická šestka.“

Starosta svolává zasedání zastupitelstva obce, které je veřejné. Organizujete i jiná setkání s občany? Jak často?

Starosta obce Choltice odpověděl: „Naše obec je velice aktivní, pracujeme na rozvoji obce, dokonce obec získala v roce 2023 modrou stuhu v soutěži Vesnice roku. V roce 2022

jsme získali oranžovou stuhu. K obci patří Zámek Choltice, na jehož nádvoří, popřípadě kapli, se pořádají nejrůznější kulturní akce, koncerty. Snažím se účastnit se všech akcí, tady rozmlouvám s občany. Jednou za rok pořádáme setkání se seniory. “

Starosta obce Břehy odpověděl: *„V obci jsou různé kulturní, sportovní a společenské akce pořádané nebo spolupořádané obcí – od setkání seniorů, cestovatelských přednášek, Univerzity volného času, přes tvořivé dílny pro děti, sportovní soutěže, dětský den, koncerty apod. Ročně máme v obci více než padesát akcí. “*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Jsme malá obec, většinou se tu všichni známe. Na obci během roku probíhá několik kulturních a sportovních akcí. Od dílniček pro děti, dětský den, pálení čarodějnic, tanečních zábav po tradiční „Tuplák“, setkání a sportovních her zástupců Veselí z České republiky a Masopust. Během těchto akcí se setkávám s občany. Pokud jsem schopen okamžitě reagovat na jejich dotazy, odpovím. “*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Po volbách jsem si zavedl své soukromé posezení s občany, které zafungovalo. Řekl bych, že občané tato setkání využívají. Někteří pravidelně a někteří jen pokud je něco trápí. Samozřejmě v obci pořádáme spoustu sportovních a kulturních akcí pro veřejnost, kde se setkávám nejenom s občany města, ale i blízkého okolí. “*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Přibližně jedenkrát za tři měsíce organizuji setkání s občany „Na slovíčko se starostou“ v každé místní části městského obvodu. Městský obvod každoročně pořádá kulturní akce – Loučení s prázdninami, Ples městského obvodu a Rozsvícení vánočního stromu před Základní školou ve Svítkově. Každoročně tyto akce navštěvuje spousta občanů. “*

Která činnost vyplývající z funkce starosty, je podle Vás nejvíce náročná?

Starosta obce Choltice odpověděl: *„Myslím, že funkce starosty s sebou nese mnoho náročných prací, které musí zvládnout. Pro mě osobně je třeba náročně skloubit soukromý život s profesním. Přesto že se nestraním lidem, nebojím se jim říct, že něco nejde, někdy je obtížné ustát před lidmi rozhodnutí, které se nemusí líbit všem. Starosta by měl mít respekt, proto se dostává do dvou pozic, jednak kdy zastupuje sám sebe a druhá kdy zastupuje obec. Z obou pohledů se musí chovat tak, aby respekt neztratil. “*

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Podle mne je to koordinace všech povinností, které starosta obce má. Nevyčleňoval bych pouze jednu. Někdy je složité nějaké správní*

řízení, jindy proces vyúčtování dotací, jindy zase komunikace s neplatičem. Občas bývá obtížný i výkon opatrovnictví.

Starosta obce Veselí odpověděl: „Z pohledu starosty malé obce můžu říct, že každá činnost je náročná. Pokud nejste právník nebo alespoň stavař, je obtížné orientovat se v požadavcích a rozhodnutích především souvisejících s investiční výstavbou. Další náročnou činností je vypořádat se s požadavky na dosažení dotace na tuto výstavbu.

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Funkci starosty vykonávám krátce, takže pro mě je asi nejtěžší vést jednání rady a zastupitelstva obce. Pro lehčí zvládnutí využívám zkušenosti vedoucích odborů a nechám si poradit. Důležité je nebýt v tom sám.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „Nejtěžší činností je obhájit projekt, který je prospěšný, ale nese i negativní následky dopadající na občany.“

Využil jste někdy pro svou činnost právních služeb?

Starosta obce Choltice odpověděl: „Ano, myslím, že rozsah povinností je tak rozsáhlý, že nikdo není schopen je všechny kvalitně plnit. Proto má obec uzavřenou smlouvu s právníkem, kterému měsíčně platíme paušál. Využíváme jeho služeb především při majetkových věcech, uzavírání smluv.“

Starosta obce Břehy odpověděl: „Ano, obec má uzavřenou smlouvu na poskytování služeb právníka.“

Starosta obce Veselí odpověděl: „Ano, máme uzavřenou smlouvu na zajištění právních služeb. Využíváme jich především při řešení dotací a investičních akcí.

Starosta obce Přelouč odpověděl: „Ano, využíváme právních služeb.“

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: „Ano, většinou pro řešení problémů souvisejících s realizací investičních akcí.“

Jakým způsobem přidělujete úkoly zaměstnancům úřadu?

Starosta obce Choltice odpověděl: „Každé pondělí máme poradu ohledně informací o investičních akcích. Snažíme se mít na úřadě celkovou zastupitelnost, výjimkou je stavební úřad. Denní řízení není třeba. Všichni vědí, co mají dělat. V průběhu týdne se radíme pouze o řešení mimořádných událostí.“

Starosta obce Břehy odpověděl: *„Jsme menší kolektiv, kde je nutná zastupitelnost. Práci máme vcelku dobře rozdělenou a každý ví, co má dělat. Většinou si ráno řekneme, co ten den bude. Některé práce, zvláště ty předem neplánované přiděluji ad hoc.“*

Starosta obce Veselí odpověděl: *„Na úřadě jsem pravidelně každý den pouze já. Obecní úřad zaměstnává zaměstnance zajišťující úklid obce, které řídím. Každé ráno si řekneme, co je třeba dělat. Na ekonomické činnosti uzavíráme dohody o pracovní činnosti.“*

Starosta obce Přelouč odpověděl: *„Většinu úkolů zadávám zaměstnancům prostřednictvím paní tajemnice úřadu. Některé nastalé situace je třeba řešit okamžitě, proto pak problém řeším přímo se zaměstnanci.“*

Starosta obce Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI odpověděl: *„Každé pondělí probíhá u mě v kanceláři porada, které se účastní místostarosta, tajemník a vedoucí úřadu. Během porady jsou stanoveny úkoly, které budou řešeny prioritně. Úkoly, které jsou třeba řešit v průběhu týdne, řeším převážně s tajemníkem nebo vedoucími odboru. Samozřejmě, že někdy nastanou situace, kdy zadávám úkol přímo zaměstnanci.“*

5 Výsledky a diskuse

Pátá kapitola diplomové práce obsahuje shrnutí a vyhodnocení nashromážděných dat plynoucích z provedeného výzkumu u pěti vybraných obcí a získaného výzkumem jednotlivých starostů obcí. Součástí je zhodnocení polo strukturovaných rozhovorů se starosty, popř. telefonických rozhovorů. Pro výzkum byl zvolen vzorek pěti obcí ležících v Pardubickém kraji.

5.1 Vybrané obce k provedení výzkumu

Pro výzkum bylo vybráno pět různě velkých obcí – Choltice, Břehy, Veselí, Přelouč a Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI ležících v Pardubickém kraji, okrese Pardubice. Obec Choltice, Břehy, Veselí a Přelouč jsou samostatné obce. Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI je jedním z osmi městských obvodů Statutárního města Pardubice. Všechny obce mají své zastupitelstvo a z jeho řad si volí svého starostu. Jednotlivé obce hospodaří samostatně podle schváleného rozpočtu.

5.1.1 Zhodnocení rozhovorů se starosty vybraných obcí

Starostové obcí vybraných pro výzkum byli telefonicky nebo elektronicky e-mailem osloveni a byla s nimi domluvena schůzka. Otázky pokládané při schůzkách byly starostům zaslány předem prostřednictvím e-mailu.

Rozhovory se starosty proběhly v domluvených termínech v místě sídla každé jednotlivé obce.

Z rozhovorů se starosty vyplynulo, že všechny ke kandidatuře do zastupitelstva příslušné obce je přivedl zájem o dění v obci, touha zavést v obci něco nového a přispět tím k rozvoji obce. Oproti tomu pouze starosta obce Choltice uvedl, že do voleb vždy kandidoval za svou volební stranu z pozice č. 1 a chtěl se stát starostou obce. Starostové obce Břehy, Veselí a Přelouč uvedli, že v prvních volbách neměli ambice stát se starostou obce, po volbách jim byla možnost stát se starostou nabídnuta. Starosta Statutárního města Pardubice – Městského obvodu Pardubice VI uvedl, že byl navržen na výkon funkce starosty až rok poté, co byl tehdejší starosta obvodu zastupitelstvem odvolán.

Řádné volby do zastupitelstev obcí probíhají jedenkrát za čtyři roky a voliči mají možnost hlasovat pouze ve své obci. Volič nemůže požádat o zapsání do zvláštního seznamu voličů v rámci České republiky ani v zahraničí. Pro tento typ voleb nelze ani požádat

o vydání voličského průkazu, na který by mohl volič volit do zastupitelstva obce v jiném volebním okrsku než je jeho domovský. Přesto že všichni dotazovaní starostové obcí vidí současný systém voleb a poměrové zastoupení v zastupitelstvu obce za vyhovující, někteří z nich by uvítali zavedení možnosti volit do všech typů voleb elektronicky. V dnešní době, kdy je vše digitalizováno, jsou např. zavedeny datové schránky nebo bankovní identita, nevidí problém v zavedení elektronických voleb. Dle jejich názoru by to při dostatečném zabezpečení voleb ze strany státu byl možný krok k vylepšení a modernizaci volebního systému v České republice. Zároveň čtyři z pěti dotazovaných starostů obcí si dovedou představit zavedení přímé volby starosty obce. Starosta obce Veselí si myslí, že zavedení přímé volby starosty by v malých obcích jako je ta jeho odradila občany od kandidatury do zastupitelstva obce. Někteří kandidáti jsou v obci značně oblíbení, získali by nejvíce hlasů a mohl by nastat problém. Kandidát s nejvíce hlasy by sice chtěl být v zastupitelstvu obce a podílet se na jejím rozvoji, ale z osobních nebo pracovních důvodů nechce vykonávat funkci starosty se všemi jeho povinnostmi. Starosta obce Břehy nevidí zavedení přímé volby za prioritu, ostatní vidí zavedení přímé volby za předpokladu, že budou přesně stanoveny práva a povinnosti starosty a zastupitelstva obce.

Volební období pro všechny členy zastupitelstva obce, takže i starosty obce, je zákonem stanoveno jako čtyřleté. Oslovení starostové vidí čtyřleté volební období jako nedostatečně dlouhé. Dle zkušených starostů se nově nastupující starosta zorientuje v problematice zhruba po dvou až třech letech ve funkci. Nově vzniklé vize nelze poté do konce volebního období zrealizovat. Pokud již starosta má lety nashromážděné zkušenosti, má přehled, co je třeba k vyřízení dokumentů potřebných k realizaci akce, i tak není možné vzhledem k občas složitým jednáním s občany (např. při výkupu pozemků, udělení souhlasu) a zdoluhavým termínům vyřízení stavebního povolení stavbu, popř. vyřízení žádosti o dotaci, zrealizovat za čtyři roky. Oslovení starostové by uvítali volební období prodloužit na šest let.

Z rozhovorů se starosty vybraných obcí je patrné, že všichni starostové dobře znají svá práva a povinnosti a považují je za dostačující. Starostové obcí, kde je zřízena rada, nemají takové pravomoci, ale vzhledem k tomu, že kolektivní orgány obce se scházejí poměrně často, nepovažují za nutné rozšiřovat pravomoci starosty. Starostové obcí, kde rada není zřízena, spatřují jím svěřené pravomoci za dostačující.

Odpovědnost za činnosti vyplývající z funkce starosty obce vidí starostové odlišně. Starosta obce Choltice a Statutárního města Pardubice – Městského obvodu Pardubice VI

vidí odpovědnost za úměrnou k pravomocem jím svěřené. Starosta obce Veselí, obce Přelouč a obce Břehy vidí odpovědnost jako neúměrnou. Odůvodňují to tím, že jako zástupce obce podepisujete např. smlouvu, jejíž návrh schválil kolektivní orgán obce, a to i když nejste přesvědčen o vhodnosti. V tu chvíli se v nich pere odpovědnost vůči voličům a vůči legislativě.

Starostové obcí mají z volebních zákonů povinnost jmenovat zapisovatele okrskových volebních komisí. Všichni starostové mají svá vnitřní pravidla. Nejčastěji obsazují tyto pozice z řad svých zaměstnanců nebo z řad členů komisí, kteří mají dlouholetou praxi. Starostové obcí s více okrskovými komisemi řeší spíše problém s dojmenováním členů okrskových volebních komisí, pokud volební strany nedelegují a zůstává nenaplněn stanovený minimální počet členů. Na dojmenování členů a zaslání pozvánky na první zasedání okrskové volební komise je krátký termín. Pozvánka je sice doručena dnem vyvěšení na úřední desce úřadu, ale pokud chcete docílit, aby komise na prvním zasedání byla usnášení schopná, musíte pozvánku doručit přímo členovi okrskové volební komise alespoň elektronicky nebo poštou. Další povinností starosty vyplývající z volebních zákonu je doručení hlasovacích lístků do poštovních schránek voličů alespoň tři dny před konáním voleb. Všichni starostové obcí plní tuto povinnost prostřednictvím svých zaměstnanců, se kterými uzavírají dohody o provedení práce.

Starostové vybraných obcí během rozhovoru prokázali, že mají velice dobré znalosti o ekonomických činnostech obce. Všichni podotkli, že zastupitelstvo obce schvaluje rozpočet obce, popř. rozpočtová opatření, na kalendářní rok. Pouze starosta obce Břehy souhlasil s tím, že je hlavním iniciátorem při sestavování rozpočtu, ale že v průběhu roku vyzívá na veřejném zasedání zastupitelstva občany k podání návrhu na realizaci investiční či neinvestiční akce do rozpočtu obce. Starosta obce Veselí uvedl, že návrh sestavuje ve spolupráci s místostarostou. Ostatní starostové uvedli, že návrh rozpočtu předkládaný ke schválení zastupitelstvu je kolektivní práce všech členů, většinou koalice. Ve všech obcích bylo vyhodnocením výzkumu prokázáno, že v rámci zajištění vnitřní kontroly je základním výchozím dokumentem zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Úhrady daňových dokladů musí být prováděny v rámci schváleného rozpočtu a po podpisu odpovědných osob. Většinou se jedná i o starosty obcí, kteří vykonávají funkci příkazce operace. V obcích, kde je stanovena funkce tajemníka, vykonává funkci příkazce operace on. Každoročně jsou obce povinny zajistit provedení přezkumu hospodaření, a to u Krajského úřadu v Pardubicích. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že pouze starosta

obce Přelouč zajišťuje provedení přezkumu hospodaření u soukromé auditorské firmy, která je vybrána na základě výběrového řízení.

S účinností od 1. ledna 2024 došlo k úpravě odměňování členů zastupitelstva obce. Všichni starostové hodnotí změnu pozitivně. Většina z nich hodnotí výši odměny jako dostačující a změnu v odměňování vidí jako částečný krok ke kompenzaci zejména s ohledem na odpovědnost jim svěřenou právními předpisy. Starosta obce Choltic zvažoval, že kdyby případně odměny volených funkcionářů mohly být stanoveny ve výši platů odborníků např. právníků, projektantů nebo stavařů, mohlo by dojít ke zvýšení atraktivity funkce starosty obce. Tím by mohlo dojít k vedení obcí pod odborným dohledem. Další součástí finančního ohodnocení, které může uvolněný starosta pobírat, jsou příspěvky ze sociálního fondu. Čtyři z pěti starostů pobírají v obcích příspěvky shodně se zaměstnanci úřadu. Jedná se např. o příspěvky na stravování, ošatné, popř. konkrétní částku, kterou mohou čerpat na úhradu sportovních a kulturních aktivit. Starosta obce Veselí žádné příspěvky nepobírá.

Starostové vybraných obcí velice aktivně komunikují se svými občany. Je zřejmé, že v menších obcích se všichni navzájem znají a řeší své problémy se starostou zpravidla ve chvíli, kdy se potkají. Ve větších obcích je znát více anonymity. Osobně se zná pouze menší část občanů, někteří se znají podle vidění a někteří se neznají vůbec. Starostové všech vybraných obcí uvedli, že k informování občanů využívají veřejná zasedání zastupitelstva obce, vydávání obecního zpravodaje, úřední desku, webové stránky obce, Facebook či místní rozhlas. Všichni starostové se dle jejich vyjádření účastní akcí pořádaných obcí, při nichž se nebrání diskuzi s občany.

5.2 Navrhovaná opatření

Na základě vyhodnocení provedeného výzkumu se starosty vybraných obcí Pardubického kraje a rozhovorů s nimi autorka dospěla k závěru, že všichni oslovení starostové znají velice dobře své pravomoci i odpovědnost za činnost vyplývající z funkce starosty a považují je za dostačující. Stejně tak považují způsob voleb do zastupitelstva jako řadu let fungující a osvědčený. Přesto by uvítali zavedení možnosti elektronických voleb, která by umožnila volit občanům mimo svůj domovský volební okrsek. Přípravovaným zákonem o správě voleb dojde k zavedení jednotného stálého volebního seznamu voličů pro všechny obce v České republice. Na základě tohoto stálého seznamu bude voliči např. s trvalým pobytem v Pardubicích umožněno požádat o vydání voličského

průkazu např. v Praze. Autorka proto navrhuje, aby úpravou volebních zákonů, došlo k zavedení možnosti hlasovat voliči ve volbách do zastupitelstva obce na kterémkoli volebním okrsku v České republice, a to elektronicky přímo ve volební místnosti za předpokladu, že volič požádá ve stanoveném termínu o zapsání do zvláštního seznamu voličů u příslušné obce, kde bude v době voleb hlasovat. Příslušná obec tuto skutečnost zavede do jednotného stálého seznamu. Okrsková volební komise po ověření totožnosti voliče, předá voliči kód obce a domovského volebního okrsku. Volič tento kód zavede do volebního programu a spolu s ověřením totožnosti bude volič připuštěn k možnosti volby elektronicky. Po zajištění bezpečného softwaru a provedení zátěžových zkoušek autorka navrhuje zavést elektronické volby, při nichž by volič mohl hlasovat přímo z pohodlí domova. Autorka předpokládá, že by tím mohlo dojít k zvýšení zájmu o hlasování při všech typech voleb.

Další změnou, kterou autorka navrhuje, je úprava čl. 102 Ústavy České republiky, který uvádí, že funkční období zastupitelstva obce je čtyřleté. Úpravou autorka navrhuje prodloužit funkční období na šestileté. Prodloužením funkčního období by došlo ke zvýšení možnosti starostů obcí a ostatních členů zastupitelstva ke kompletní realizaci svých rozvojových vizí a zároveň by se snížilo riziko, že by nově zvolené zastupitelstvo od připravovaných vizí svých předchůdců ustoupilo. Případné odstoupení by bylo nevhodné.

Do zastupitelstva obce, tedy fakticky na funkci starosty může kandidovat každý občan České republiky, který má v dané obci trvalé bydliště, a zároveň dosáhl zletilosti. Nekladou se již na starostu obce požadavky na vzdělání. Starostou (pokud souhlasí s funkcí) se tedy může stát osoba, která nemá s veřejnou správou a fungováním obcí vůbec žádné zkušenosti. Funkci může vykonávat vysokoškolsky vzdělaný občan, ale i občan se základním vzděláním. Nově nastupující starosta většinou nemá představu o tom, jaké činnosti obec vykonává v přenesené a samostatné působnosti, jaké má starosta povinnosti a jak funguje např. rozpočet obce a jeho financování.

Autorka, vzhledem k dlouhodobé praxi zaměstnance na úřadě, který denně komunikuje se starostou obce, navrhuje, aby starosta obce, podobně jako úředníci, kteří musí dle zák. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, absolvovat do tří měsíců od nástupu do zaměstnání vstupní vzdělávání úředníků, měl zákonnou povinnost absolvovat při prvním nástupu do funkce vstupní vzdělávání, kde by získal informace

především o zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dále pak např. o správních činnostech úřadu, zákoníku práce, rozpočtu, veřejných zakázkách. Vstupní vzdělávání starostů by bylo organizováno krajskými úřady, stejně jako u úředníků územních samosprávních celků.

Autorka spatřuje zavedení vstupního vzdělávání starostů při vstupu do prvního funkčního období jako přínos nejenom pro starosty, kteří získají základní informace potřebné k výkonu funkce, ale i pro zaměstnance, kterým by mohly alespoň částečně odpadnout starosti a nepříjemnosti s vysvětlováním, proč některé věci nelze provést tak, jak by starosta obce chtěl. Navíc krajské úřady již podobná vzdělávání provádějí pro úředníky, proto by zavedení vzdělávání pro starosty obcí nebylo příliš finančně náročné.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy. Informace získané analýzou platných právních předpisů z pohledu jeho práv a povinností, svěřených pravomocí, odpovědností, voleb a odměňování starosty byly následně ověřeny u pěti konkrétních obcí v Pardubickém kraji.

Pro ověření teoretických informací byli vybráni starostové zastupující obce: Břehy, Choltice, Přelouč, Veselí a Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI. Obec Břehy, Choltice, Přelouč a Veselí jsou samostatné obce. Statutární město Pardubice – Městský obvod Pardubice VI má zvláštní postavení. Je jedním z osmi městských obvodů Statutárního města Pardubice.

Článek 21 ústavního zákona Listina základních práv a svobod zní: „Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“⁷⁷ V České republice občané využívají své volební právo při volbách do zastupitelstva obcí svou volební účastí, která činí 46,1 %. Výzkumem druhotných statistických dat bylo zjištěno, že volební strany nemají zájem o účast ve volbách do zastupitelstva obce. Čím menší obec, tím se zájem volebních stran snižuje. V obci Veselí byla při posledních volbách do zastupitelstva obce předložena k zaregistrování pouze jedna kandidátní listina. V ostatních obcích bylo zaregistrováno více kandidátních listin. Starostové těchto obcí museli po volbách vytvářet koalice pro možnost vedení obce.

Nastavený volební systém pro volby do zastupitelstev obcí je v České republice jako systém poměrného zastoupení. Starostové vybraných obcí považují volební systém jako lety ověřený a fungující systém. Přesto si všichni starostové, s výjimkou starosty obce Veselí, dovedou za předpokladu úpravy spolupráce mezi starostou a ostatními členy zastupitelstva představit zavedení přímé volby starosty. Starosta obce Veselí, kde do voleb do zastupitelstva obce, vstupuje již poněkolkáté pouze jedna volební strana, se obává nezájmu občanů kandidovat do zastupitelstva obce. V některých malých obcích se potýkají s problémem sestavit alespoň právě jednu kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva obce, proto si ani autorka nedovede představit zavedení přímé volby starosty.

Více než způsob voleb do zastupitelstva obce nebo zavedení přímé volby starosty řeší starostové obcí, kteří mají povinnost zajistit naplněnost více než jedné okrskové volební

⁷⁷ Listina základních práv a svobod, dostupné z <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>, staženo dne 10.3.2024

komise do minimálního počtu členů, problém se zajištěním osob k dojmenování členů okrskových volebních komisí. Volební strany, které mají možnost delegovat do okrskových volebních komisí, této možnosti nevyužívají. Mezi termínem delegování do okrskových volebních komisí a termínem prvního zasedání okrskových komisí je velice krátká doba. Starosta obce v této době musí zajistit chybějící členy, a to je někdy problém. Starosta může potenciálním členům nabídnout pouze stanovenou odměnu, tj. pro řadového člena 1 800,00 Kč za dva dny, tj. cca za 17 hodin výkonu činnosti.

Funkční období starosty obce není v žádném zákoně řešeno. Zákon řeší pouze funkční období zastupitelů obce. Volby do zastupitelstva obce probíhají jedenkrát za čtyři roky. Některé, především investiční akce, jsou velice náročné na čas. Složitá jednání s některými občany, přípravné práce pro realizaci investiční akce, dlouhé lhůty dotčených orgánů ke stavebnímu řízení a následně pro vydání stavebního povolení, které se někdy vleče i roky, znemožňuje ve čtyřletém volebním období investiční akci v plném rozsahu realizovat. Autorka diplomové práce proto na základě vyjádření starostů obcí navrhuje prodloužit lhůtu na šest let. Prodloužením funkčního období by došlo k zamezení možnosti nedokončení realizace investiční akce s nástupem nového zastupitelstva obce, pro které investiční akce není prioritou. Je však nutné podotknout, že tato možnost by byla v situaci, kdy by byl starosta obce volen přímo.

Provedeným výzkumem mezi starosty vybraných obcí bylo zjištěno, že starostové kandidovali do zastupitelstva obce především z důvodu zájmu o rozvoj obce, ve které žijí, z důvodu snahy „něco“ v obci změnit. Starostové obcí pravidelně informují své občany o své činnosti prostřednictvím obecních zpravodajů, webových stránek obce, místním rozhlasem. Někteří z nich organizují další svá soukromá setkání s občany. Všichni shodně uvádějí, že občany rovněž informují o dění na veřejných zasedání zastupitelstva obce. Z výzkumu je zřejmé, že všichni starostové jsou velice aktivní vůči obce, nestrání se kontaktu s občany během běžných denních činností, ale i během kulturních či sportovních akcí v obci.

Překvapivým zjištěním z výzkumu je vyjádření starostů vybraných obcí k jejich pravomocem. Všichni dotazovaní starostové, ať se zřízenou radou v obci či bez ní, nepociťují potřebu jejich pravomoci rozšiřovat. Jsou v současné podobě spokojeni s nastolením pravomocí. Oproti tomu odpovědnost vyplývající z funkce starosty jim přijde neúměrná. Sám starosta není oprávněn samostatně rozhodovat jen velmi omezeně. Na vše musí mít jako oprávnění k úkonu usnesení kolektivního orgánu, tj. zastupitelstva nebo rady obce. Vykonává úkony, podepisuje smlouvy, a to i přesto, že není přesvědčen o přínosu

pro obec. Vzhledem k rozsáhlé agendě, kterou starostové vykonávají, všichni dotazovaní starostové využívají ke své činnosti a rozhodnutí kolektivního orgánu právních služeb.

Funkci starosty může vykonávat osoba s jakýmkoli vzděláním, bez jakékoli praxe ve veřejné správě. U nově zvolených členů zastupitelstva se v praxi setkáváme s neznalostí především zák. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který je základním právním předpisem upravujícím fungování obcí a jejich orgánů. Z tohoto důvodu autorka navrhuje zapracovat do zákona povinnost starostů absolvovat do tří měsíců od nástupu do funkce starosty vstupní vzdělávání, které by organizoval krajský úřad. Krajské úřady v současné době organizují vstupní vzdělávání pro úředníky územních samosprávných celků dle zák. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Závěrem lze konstatovat, že ačkoli starostové vybraných obcí vykonávají funkci v prvním volebním období nebo ve čtvrtém, mají rozdílné názory na problematiku výkonu funkce starosty, svou funkci vykonávají s nejlepším vědomím a svědomím ve prospěch svých obcí a občanů. Někdy je výkon funkce náročný, plný nejasností, problémů a nespokojených občanů. Neboť i sebelepší projekt si vždy najde své odpůrce a starosta obce se v tu chvíli pouští do dlouhých diskusí s občany, kde se snaží správnými argumenty projekt obhájit a přesvědčit občany o jeho přínosu. Na druhou stranu zrealizovat např. investiční akci, která je prospěšná pro občany obce a vidět je poté spokojené ... To je dle autorky podstata výkonu funkce starosty.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Veřejná správa. České Budějovice, 2022, 142s. ISBN 978-80-7394-954-9*

KOPECKÝ, Martin, *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 364 s. ISBN 978-80-7552-719-6

KOPECKÝ, Martin, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JANEČEK, Jan, BALOUNOVÁ, Jana, Wolters Kluwer. *Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Zákon o Sbírcе právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2022, 368 s. ISBN 978-80-7676-302-9

BALÍK, Stanislav, *KOMUNÁLNÍ POLITIKA Obce, aktéři a cíle místní politiky,* Praha, Grada Publishing, a.s., 2009, 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>, staženo dne 24.1.2024

Čl. 2 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 1, ze dne 28. prosince 1992, na str. 3 – 16, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 25.5.2023

Čl. 2 odst. 4 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 1, ze dne 28. prosince 1992, na str. 3 – 16, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 25.5.2023

Díl 2, § 329 - § 333 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – zveřejněné ve Sbírce zákonů v částce 11, ze dne 9. února 2009, str. 429 – 431, dostupné z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, staženo dne 18.9.2023

Listina základních práv a svobod, dostupné z <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>, staženo dne 10.3.2024

Rozsudky soudu

Rozsudek Nejvyššího soudu, spis. značka 8 Tdo 14/2018, dostupné z https://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/020C7C380821E5FFC12582F600267112?openDocument&Highlight=0,null,starosta, staženo dne 21.12.2023

Rozsudek Nejvyššího soudu, spis. značka 26 Cdo 350/2007, dostupné z <https://sbirka.n soud.cz/sbirka/5518/>, staženo dne 21.12. 2003

Internetové zdroje

Moderní obec, dostupné z <https://moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>, staženo dne 23.10.2023

Regionální informační servis, dostupné z <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/verejna-sprava>, staženo dne 7.3.2024

Rok v obci, dostupné z <https://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/38-starosta-obce/>, staženo dne 7.3.2024

Poradnaproobce.cz, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/organy-obce-pravomoci/starosta-mistostarostove>, staženo dne 7.3.2024

Základní principy fungování obce a jejích orgánů, dostupné z <http://www.vzdelanyzastupitel.cz/data/fileBank/b1fb85e1-199c-4d77-9329-68fa9467ee26.pdf>, staženo dne 8.3.2024

ŠVORBA, Jakub, Postavení starosty v systému orgánů obce, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018, dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/103132/120317670.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, staženo dne 15.10.2023

Poradna pro obce, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/vznik-a-zanik-mandatu>

Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva, Ministerstvo vnitra ČR, ISBN: 978-80-7616-028-6, dostupné z: [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20(1).pdf), staženo dne 16.6.2023

KOLÍNSKÝ deník.cz, dostupné z https://kolinsky.denik.cz/zpravy_region/neexistuje-obor-ktery-by-predurcoval-dobreho-starostu-rika-politolog-srb-20180906.html, staženo dne 8.10.2023

Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu, Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, ISBN 978-80-87544-36-5, dostupné z [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(1).pdf), staženo 16.6.2023

Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce), Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly a odbor voleb, 2022, 140 s. ISBN 978-80-7616-153-5, dostupné z [file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni_k_cinnosti_USC_c_6-3_sprava_obce_v_dobe_voleb - 20220629%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni_k_cinnosti_USC_c_6-3_sprava_obce_v_dobe_voleb_-_20220629%20(2).pdf), staženo dne 10.10.2023

Portál na podporu rozvoje obcí ČR, dostupné z <https://www.rozvojobci.cz/news/a5-minutovka-03-uloha-starosty-obce-pri-tvorbe-programu-rozvoje-obce/>, staženo dne 8.10.2023

Odborné semináře pro obce, dostupné z <https://www.ucetniportal.cz/wiki/html?item=228444>, staženo dne 20.10.2023

Frank Bolt, Poradna, dostupné z https://frankbold.org/poradna/fungovani-obci-a-uradu/organy-obce-a-kraje/organy-obce-a-kraje/rada/o-cem-muze-rozhodovat-starosta#O_%C4%8Dem_starosta_s%C3%A1m_rozhodovat_sm%C3%AD?, staženo dne 14.10.2023

Úkoly starosty, dostupné z <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/ukoly-starosty.aspx>, staženo dne 15.6.2023

Svaz měst a obcí České republiky, Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2022, ISBN online: 978-80-88375-17-3, dostupné z <https://www.smocr.cz/cs/media/publikace/a/prirucka-pro-clena-zastupitelstva-obce-po-volbach-v-roce-2022>, staženo dne 5.3.2024

TŘÍSKA, Tomáš. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků – Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu, Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2016, 68 s. ISBN 978-80-87544-36-5, [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_12%20(2).pdf), staženo dne 20.9.2023

KupníSíla.cz, dostupné z <https://www.kupnisila.cz/plat-starosty-platy-starostu/>, staženo dne 16.10.2023

Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aktuálně přijatým změnám v odměňování členů zastupitelstva obcí, krajů a hl. města Prahy, městských částí a obvodů od 1.1.2024, dostupné z: [file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Methodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024 - 20231201.pdf](file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Methodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024_-_20231201.pdf), staženo dne 24.1.2024

Metodické doporučení Ministerstva vnitra k aktuálně přijatým změnám v odměňování členů zastupitelstva obcí, krajů a hl. města Prahy, městských částí a obvodů od 1.1.2024, dostupné z: [file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Methodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024 - 20231201.pdf](file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Methodika_k_odmenovani_od_1_ledna_2024_-_20231201.pdf), staženo dne 24.1.2024

Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva, Ministerstvo vnitra ČR, ISBN: 978-80-7616-028-6, dostupné z: [file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hyvlovas/Downloads/Metodicke_doporuceni-Blue_05-5%20(1).pdf), staženo dne 16.6.2023

Rizikopolitika.cz, dostupné z <https://www.rizikopolitika.cz/novinky/jak-lze-mimoradne-odmenit-clena-zastupitelstva>, staženo dne 18.10.2023

Sdružení měst a obcí ČR, dostupné z <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/12066/odchodne-pro-smo-cr.pdf>, staženo dne 18.10.2023

Poradna pro obce, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/zastupitel/odchodne>, staženo dne 16.6.2023

Poradna pro obce, dostupné z <https://www.poradnaproobce.cz/komunalni-volby-2022/starosta/dovolena-starosty>, staženo dne 16.6.2023

Moderní obec, dostupné z <https://moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>, staženo dne 20.9.2023

Účetní-portál.cz, dostupné z <https://www.ucetni-portal.cz/vznika-clenovi-zastupitelstva-obce-pracovni-pomer-k-obci-jakou-pravni-upravou-se-jeho-pravni-vztah-k-obci-zejmena-ridi-715-x.html>, staženo dne 20.9.2023

Právní prostor, dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/starosta-zamestnanci-obce-jakou-ma-nad-nimi-moc-kdy-je-sefem-tajemnik>, staženo dne 20.9.2023

Opojištění.cz, dostupné z <https://www.opojisteni.cz/spektrum/odpovednost-clena-zastupitelstva-obce-ve-svetle-nove-pravni-upravy/c:14228/>, staženo dne 5.3.2024

Právní prostor, dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/trestnepravni-odpovednost-zastupitelu-i>, staženo dne 18.9.2023

Analýza zavedení přímé volby starostů, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Anal%C3%BDza_zaveden%C3%AD_p%C5%99%C3%ADm%C3%A9_volby_starost%C5%AF.pdf, staženo dne 1.2.2024

Obecně závazná vyhláška města Pardubic č. 4/2019, kterou se vydává Statut města Pardubic, dostupné z file:///C:/Users/Hyvlovas/Downloads/Obecn%C4%9B%20z%C3%A1vazn%C3%A1%20vyhl%C3%A1%C5%A1ka%20%C4%8D.%204_2019,%20kterou%20se%20vyd%C3%A1v%C3%A1%20Statut%20m%C4%9Bsta%20Pardubic%20-%20platn%C3%A9%20zn%C4%9Bn%C3%AD.pdf, staženo dne 5.3.2024

<https://www.czso.cz/csu/czso/7-verejny-zivot-a-rozhodovani-0knfxlwyz>

<https://monitor.statnipokladna.cz/>

<https://www.obecbrehy.cz/>

<https://www.choltice.cz/>

<https://www.obecveseli.cz/>

<https://www.mestoprelouc.cz/>

<https://pardubice.eu/obvod6>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Znak obce Veselí	57
Obrázek 2 Znak obce Choltice.....	57
Obrázek 3 Znak obce Břehy.....	59
Obrázek 4 Znak obce Přelouč	60
Obrázek 5 Znak Statutárního města Pardubice - Městského obvodu Pardubice VI	61

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Hranice počtů členů zastupitelstva obce:.....	22
Tabulka 2 Rozdělení pravomocí rady mezi starostu a zastupitelstvo – obec bez rady	38
Tabulka 3 Rozdělení funkcí dle nařízení vlády 318/2017 Sb. – uvolnění členové zastupitelstva obce	40
Tabulka 4 Rozdělení funkcí dle nařízení vlády 318/2017 Sb. – neuvolnění členové zastupitelstva obce	40
Tabulka 5 Maximální výše mimořádných odměn zastupitelů obce.....	42
Tabulka 6 Volební účast při posledních volbách v České republice	52
Tabulka 7 Kandidáti do zastupitelstva obcí (podle věku a pohlaví).....	53
Tabulka 8 Starostové obcí v České republice k 31.12.2019 po krajích	54
Tabulka 9 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice k 31.5.2019 po krajích.....	55
Tabulka 10 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji k 31.5.2019 po krajích.....	56
Tabulka 11 Srovnání vybraných obcí	56
Tabulka 12 Kandidáti do zastupitelstva obcí (podle věku a pohlaví).....	64
Tabulka 13 Volební účast při posledních volbách v České republice	65
Tabulka 14 Starostové obcí v České republice k 31.5.2019 po krajích	66
Tabulka 15 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v České republice k 31.5.2019 po krajích.....	67
Tabulka 16 Zastoupení mužů a žen ve funkci starosty obce v Pardubickém kraji k 31.5.2019 po krajích.....	68
Tabulka 17 Dopad odměn starostů vybraných obcí na rozpočty obcí	70

8.3 Seznam použitých zkratk

Apod.	a podobně
Např.	například
Tzv.	takzvaný
Č.	číslo
Tj.	to je
Resp.	respektive
Popř.	popřípadě
Ust.	ustanovení

9 Přílohy

Otázky pokládané starostům v průběhu rozhovorů

Otázky pokládané starostům v průběhu rozhovorů

Co Vás vedlo k tomu, že jste kandidoval do zastupitelstva obce?

Co Vás vedlo k tomu, že jste kandidoval na funkci starosty?

Kolik volebních období vykonáváte funkci starosty?

Volby do zastupitelstev obcí, volba starosty – myslíte, že současný způsob voleb je vyhovující?

Dovedete si představit, že by byla při úpravě pravomocí starosty, zavedena přímá volba starosty?

Jaké by podle Vás musel mít starosta pravomoci?

Myslíte si, že zákonem stanovené pravomoci starosty jsou dostačující? Pokud ne, které byste uvítal?

Myslíte si, že odpovědnost starosty je úměrná k svěřeným pravomocem?

Myslíte, že měsíční odměna uvolněného starosty je uspokojivá?

Starosta má nárok na čerpání příspěvků např. ze sociálního fondu. Jaké jsou Vám poskytovány?

V souvislosti s volbami, nejenom do zastupitelstev obcí, starosta:

- jmenuje zapisovatele okrskových volebních komisí. Jakým způsobem obsazujete funkci zapisovatele?
- Jakým způsobem zajišťujete doručení hlasovacích lístků do schránek voličů?

Jakým způsobem zajišťujete řádné čerpání finančních prostředků ze schváleného rozpočtu obce?

Starosta obce zajišťuje objednání přezkumu hospodaření za uplynulý rok. Provádí Vaší obci přezkum hospodaření Kontrolní skupina Pardubického kraje? Pokud ne, jakým způsobem vybíráte auditory pro přezkum hospodaření?

Ve většině obcí je hlavní tvůrčí osobností při sestavování návrhu rozpočtu (co se týče investic) starosta. Jakým způsobem probíhá tento proces ve Vaší obci? Jste iniciátorem, který investiční akce do rozpočtu navrhuje?

Myslíte si, že z tohoto pohledu (přípravné činnosti, realizace investičních akcí) je čtyřleté volební období dostatečně dlouhé?

Jakým způsobem informujete občany o činnosti obce?

Starosta svolává zasedání zastupitelstva, které je veřejné. Organizujete i jiná setkání s občany? Jak často?

Která činnost vyplývající z funkce starosty, je podle Vás nejvíce náročná?

Využil jste někdy pro svou činnost právních služeb?

Jakým způsobem přidělujete úkoly zaměstnancům úřadu?